

Makalenin Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article
Geliş Tarihi / Date Received : 21.09.2019
Kabul Tarihi / Date Accepted : 25.02.2020
Yayın Tarihi / Date Published : 06.03.2020

<https://dx.doi.org/10.17240/aibuefd.2020.20.52925-622803>

İLKOKULLARDAKİ EV ÖDEVLERİNE İLİŞKİN YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE VELİ GÖRÜŞLERİ*

Cemal KALSEN¹, İzzet KAPLAN², Muzaffer ŞİMŞEK³

ÖZ

Bu çalışmanın amacı; ilkokullara devam eden öğrencilere verilen ev ödevlerine ilişkin okul müdürü, sınıf öğretmeni ve veli görüşlerini karşılaştırmalı olarak betimlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma verileri 2016-2017 öğretim yılında Uşak ilinde devlet ilkokullarında görev yapan 10 okul müdürü, 10 öğretmen ve 10 öğrenci velisinden yarı yapılandırılmış görüşme formları ile veriler toplanmıştır. Veriler betimsel olarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre; öğretmenler, ev ödevleri konusunda okul yöneticilerden etkilendiklerini göstermektedir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin beklentileri ile öğrenci velilerinin ev ödevlerinden beklentileri farklılık göstermektedir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin çoğu öğrenmelerin pekiştirilmesi, akademik başarının artırılması ve okul başarısının artırılması için ev ödevlerinin gerekli olduğunu düşünmektedir. Buna karşın öğrenci velilerinin çoğu ise ödevlerin öğrencileri geliştirmede, akademik başarıyı artırmadığını düşünmektedir. Okul yöneticileri, öğretmenler ve velilerin görüşlerine göre, ilkokullarda en çok Türkçe ve matematik dersinde test türü ödevlerin ağırlıklı olarak verildiği konusunda ortak görüş bildirmişlerdir. Öğretmenler, ödev yapan öğrencilerin defterine “imza atma, aferin yazma, öğrencilerin hoşuna giden çıkartmalar yapıştırma, sınıf panosuna resmini yapıştırma, sınıf ortamında tahtaya kaldırıp alkışlatma, haftanın yıldızını seçme, anma ve kutlama törenlerinde şiir okutma gibi sosyal ödüller ile kalem, silgi, kitap, defter gibi maddi ödüller verirken veliler ise bilgisayarda ve dışarıda oyun oynamasına izin verme, sevdiği yiyecek ve içeceği alma vb. ödüller vermektedirler. Bu durum hem öğretmenlerin hem de velilerin ödül aracını işe koşarak öğrencileri kontrol altına alma eğiliminde olduklarını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Ev ödevi, okul müdürü, sınıf öğretmeni, öğrenci velisi.

THE VIEWS OF SCHOOL PRINCIPALS, TEACHERS AND PARENTS ON THE HOMEWORK GIVEN IN PRIMARY SCHOOLS

ABSTRACT

This study aims to comparatively describe opinions of school principals, classroom teachers and parents related to homework assignments given to students attending public primary schools. Data for this study was collected in 2016-2017, from 10 school principals, 10 teachers and 10 parents in public primary schools in Uşak, using semi structured interview forms. Data was analysed using descriptive analysis methods. Results show that teachers are influenced by principals regarding homework. The opinions of principals and teachers vary from opinions of parents. Most principals and teachers believe homework is required in order to reinforce learning, increase academic achievement and school achievement; whereas, most parents believe that homework does not develop students or increase achievement. According to principals, teachers and parents, agree that most homework related to Turkish and Maths are test like. Teachers award students with social awards like “signing, writing ‘well done’ or putting stickers on notebooks, posting pictures on class boards, having other students applaud them, appointing students star of the week or having them read poems on special occasions” or physical awards such as “pencils, erasers, books or notebooks”, parents award them with access to computer, playing outside or buying food and drinks they like. This shows that both teachers and parents are inclined to twist students’ arms with awards in order to control them.

Key words: homework, school principal, classroom teacher, parents of students.

* Bu çalışma, IVth International Eurasian Educational Research Congress’inde (EJER) 11-14 Mayıs 2017, Denizli, sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

¹Cemal Kalsen: Uşak İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Maarif Müfettişi, cemalkalsen@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-7537-0979>

²İzzet Kaplan: Hatay İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Maarif Müfettişi, gizzetkaplan@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6685-9692>

³Muzaffer Şimşek: Bayburt İl M. Eğitim Müdürlüğü, Maarif Müfettişi, mzsimssek@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5042-2709>

1.GİRİŞ

Toplumsal yaşamda değişim ve dönüşümü sağlayan en önemli kurumların başında okulların yer aldığı görülmektedir. Okullara bu hayati işlevin yüklenmesinin nedeni, toplumu değiştirmede ve dönüştürmede bir katalizör görevini yerine getirmesi ile ilişkilendirilmektedir. Okulların bu işlevi yerine getirebilmesi ise nitelikli bir eğitim hizmetinin topluma sunması ile olanaklı görülmektedir. Bu işlev, okulun toplumsal yaşamdaki önemine işaret etmektedir. Bu nedenle okulları okul yapan asıl unsurun binaların büyüklüğü ve teknolojik donanımından ziyade, eğitim hizmetinin sunulmasında sorumlu olan öğretmenlerin niteliği ve mesleki yeterliliği ile yakından ilişkilidir. Günümüzde okullarda verilen eğitimin temel amacı; bireyin toplumsal yaşama uyum sağlaması, geleceğe ilişkin kararları kendi özgür iradesine dayalı olarak vermesi, eleştirel bir bakış açısı kazanması, çevresine karşı duyarlılık geliştirmesi ve yetenekleri doğrultusunda eğitimsel nitelikler kazanmasıdır. Bu amaçların gerçekleştirilmesi ise öğretmenlerin mesleki yeterliliği ve donanımı ile mümkün görülmektedir. Mesleki yeterlilik, öğretmenlik mesleğinin etkili ve verimli biçimde yerine getirebilme sürecinde sahip olunması gereken genel bilgi, beceriler ve tutumlar olarak tanımlanmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, MEB, Öğretmen Yeterlilikleri, 2590 Sayılı Tebliğler Dergisi). Öğretmenlik mesleği yeterliliğinin en önemli göstergelerinden biri, öğrencilerin hem sosyal hem de akademik yönden geliştirmeye yönelik okul ortamında ve dışında yaptığı eğitim faaliyetleri çalışmalarını kapsamaktadır. Başka bir ifadeyle öğretmenlik mesleği yeterliliği, öğrencilerin sahip olduğu potansiyelleri doğrultusunda, okul içi ve okul dışı ortamlarda öğrencilerin akademik ve sosyal yönden gelişimini destekleyici çalışmaların bilinçli bir şekilde planlanmasını içermektedir. Bu amaçla öğretmenlerin, öğrencilere ders dışı çalışmalar kapsamında verdiği araştırma, inceleme, gözlem, ev ödev gibi etkinlikler her geçen gün daha da önem kazanmaktadır. Bu etkinliklerden biri olan ev ödevi çalışmaları, eğitimin önemli bir ögesi olduğuna yönelik düşünceler tartışılmaya gelmektedir (Dewar, 2011-2013, <http://www.parentingscience.com/homework-for-young-children.html>). Ancak süreç içinde değişen eğitim anlayışı ışığında öğrencilere verilen ev ödevi çalışmalarının niteliği yeniden değerlendirilmesi gerekliliğini de ortaya çıkarmaktadır. Ödevler, derste öğrencilere kazandırılmak istenilen kazanımların pekiştirilmesi amacıyla verilen ders dışı etkinlikler olarak tanımlanabilir. Bu amaçla işlenen konuların pekiştirilmesi, bilgi düzeyinden uygulama düzeyine geçilmesi, öğrenilenlerin tekrarı gibi amaçlarla verilen ders dışı etkinlikler de ödev işlevi olan çalışmalar niteliğindedir. Demirel'e (1989, 27) göre ev ödevleri ilginç, uyarıcı, yaratıcılığı geliştirici, bireysel farklılığı dikkate alan bir nitelikte olması gerektiğini ileri sürerken Oğuzkan (1985) ödevi, belli bir konu veya ünite ile ilgili olarak öğrencilerden yapmaları istenen zihinsel ve bedensel çalışmalar bütünü şeklinde tanımlamıştır. Bilen (1999), öğrencilerde öğrenilenlerin kalıcı bir duruma getirilmesinin ancak planlı ve düzenli etkinlikler ile mümkün olduğuna işaret etmiştir. Bu nedenle öğrencilere kazandırılmak istenilen kazanımların kalıcı bir duruma getirilmesinin farklı aktivitelerle mümkün olduğu görülmektedir. Bu aktiviteler, öğrenme ve öğretme ortamında soru sorma davranışını teşvik etme, eleştirel düşünce becerisini geliştirme, sorgulayıcı tutum geliştirme ve ev ödevi verme olarak sıralanabilir. Bu aktivitelerden ev ödevi, öğrenilen konular arasında yeni ilişkileri ortaya çıkarma, öğrendiği bilgiyi farklı alanlara transfer edebilme ve bilgiyi içselleştirilerek yeni durumlara uyarlayabilme gibi çalışmalar içermesi ödevin etkililik düzeyini arttırabilmektedir. Birçok eğitimci, ödev çalışmalarının akademik başarıyı arttırdığı ve okuldaki öğrenmelere katkıda bulunduğu yönünde görüşleri ileri sürerken (Okan,1989, Babadoğan 1990, Bilen, 1999) diğer yandan bazı eğitimciler, ödevlerin ilkökul öğrencilerine yarar sağlamadığı, program dışı etkinlikler olduğu, öğrencilerin aile veya arkadaşlarıyla harcayacakları zamanı sınırlayabileceği, kopya çekme, hile yapma gibi hoş gitmeyen davranışların kazanmasına yol açabileceği yönünde görüşleri ileri sürmektedir (Anderson, 2011, Akt, Dewar, Cooper, 2006, Kapıkıran, Kıran, 1999).

Ev ödevleri ile ilgili MEB Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde (OÖİKY) kapsayıcı bir düzenleme bulunmadığı görülmektedir. Yönetmelikte, ödev çalışmaları örtük bir şekilde proje adı altında tanımlandığı görülmektedir. Proje; öğrencilerin grup hâlinde veya bireysel olarak istedikleri bir alan veya konuda inceleme, araştırma ve yorum yapma, görüş geliştirme, yeni bilgilere ulaşma, özgün düşünce üretme ve çıkarımlarda bulunmaları amacıyla ders öğretmeni rehberliğinde yapılacak çalışmalar olarak tanımlanmıştır (MEB, OÖİKY, Madde, 4). Yönetmeliğe göre; ortaokulda ve imam-hatip ortaokullarında öğrencilere ders yılında istedikleri ders veya derslerden bireysel ya da grup çalışması şeklinde öğretmen rehberliğinde en az bir proje hazırlatılır. Projeler verildikleri dönemde değerlendirilir. Proje vermeyen öğrencinin proje notu sıfır olarak değerlendirilir denilmektedir (MEB, OÖİKY, Madde, 22).

MEB Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde, ilkökullarda öğrencilere ev ödevi verilmesi ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamasına rağmen her yıl öğrencilere verilen ev ödevleri ile ilgili kamuoyunda yoğun tartışmalar yaşanmakta ve öğrencilerin akademik başarısına olan katkısı sorgulandığı görülmektedir. Öğrencilere verilen ödevlerin çoktan seçmeli (test) madde türünden olması nedeniyle öğrencilerin yaratıcılığını ortaya koymasını sınırlayabilmekte ve seçenklere üzerinde bir değerlendirme yoluna gidildiği görülmektedir. Çoktan seçmeli test ödevleri dışında verilen ev ödevleri ise öğrencilerin düzeyi üzerinde olması, bilgisayar ortamında "kes kopyala yapıştır" şeklide hazırlanması öğrencilerin araştırma inceleme ve gözlem

yapmasına engel oluşturabilmektedir. Bu durum öğrenci velileri ile öğretmenleri karşı karşıya getirmekte ve ödevlerin nitelikten ziyade nicelik olarak değerlendirildiğine işaret etmektedir. Ödevlerin temel amaçları arasında yer alan, bireyin düşünce gücünü geliştirme, varılan sonuçları kullanarak düzeyine uygun sonuçlar çıkarma, bilgiyi transfer etme, öğrenmeden haz alma, sorumluluk bilincini geliştirme gibi amaçların yeterince dikkate alınmadığına da işaret etmektedir. Ev ödevlerinin akademik başarıya etkisi konusunda birçok araştırma yapılmıştır ve bunlardan değişik sonuçlar elde edilmiştir. Okan'ın (1989) yaptığı çalışmada ödevler öğretmenler tarafından değerlendirildiğinde yararlı, kontrol edilmediğinde ise ödevlerin yarar sağlamadığını belirlemiştir. Babadoğan (1990) ödev ile ilgili temel sorunun ödevlerin verilmemesinin değil, nasıl verilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır. Bilen, (1999) ev ödevlerinin çeşitleri üzerinde durmuş ve öğretmen tarafından amaçsız, öğrencilerin düzeyine uygun olmayan ev ödevleri, öğrenci başarısını olumsuz etkilediğini ileri sürmüştür. Ektem ve Yıldız'ın (2017) İngilizce Ev Ödevleri ile ilgili araştırmalarında; İngilizce dersinde öğretmenlerin büyük çoğunluğunun ev ödevi verdiği ve ödevin konuları pekiştirmede önemli olduğu yönünde görüş bildirmelerine rağmen öğrencilerin ev ödevi yapmada büyük sorun yaşadıkları bulgusunu elde etmişlerdir.

Bu bağlamda, eğitim alanında yaşanan yapısal değişim ve dönüşümler, bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişmeler ve bu gelişmelerin eğitime yansımaları okul yöneticileri, öğretmen ve öğrencileri etkilediği gözlenmektedir. Bu nedenle süreç içerisinde yaşanan değişimlere paralel olarak ödevlerin öğrencilerin akademik başarısına olan etkisi konusunda yeni araştırmaların yapılması gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışmada, ilkokullarda öğrencilere verilen ev ödevleri ile ilgili okul müdürü, öğretmen ve veli görüşleri arasında görüş farklılığı olup olmadığını karşılaştırma, ödevlerin öğrencilerin akademik ve sosyal yönden geliştirip geliştirmediği ile ilgili okul müdürü, sınıf öğretmeni ve öğrenci velilerinin ödevlere bakış açılarını yansıtan düşüncelerin bütünsel değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı ilkokullara devam eden öğrencilere verilen ev ödevlerine ilişkin okul müdürü, sınıf öğretmeni ve veli görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

- 1- İlkokullarda öğrencilere hangi amaç için ev ödevi verilmektedir?
- 2- İlkokullarda en çok hangi ders/derslerde öğrencilere ev ödevi verilmektedir ve öğrenciler ödev yapmak için ne kadar süre harcamaktadırlar?
- 3- Öğretmenler ve veliler ödev yapan öğrencilere ne tür ödüller (vadetmektedirler) vermektedirler?

2. YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma; doküman analizi, görüşme, gözlem ve gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algılar ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma yaklaşımıdır. Nitel araştırma, yaşamın doğal akışı içinde sosyal yaşamın incelenmesi üzerine yoğunlaşır. Sosyal yaşama ilişkin farklı bakış açıları ve çözümler içerdiğinden, bu farklı bakış açılarını ayrıntılı bir biçimde yansıtmaya çalışır (Punch, 2001, akt, Bayrak, Arslan, Akyüz, 2005).

2.1. Çalışma Grubu

Araştırma, Uşak ili devlet ilkokullarında görev yapan 10 okul müdürü, 10 öğretmen ve 10 öğrenci velisi ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme yoluyla okul müdürü, sınıf öğretmeni ve öğrenci velilerinden öğrencilere hangi amaç için ödev verildiği, en çok hangi ders/derslerde ödev verildiği, ödevlerin öğrencileri akademik başarı yönünden geliştirip geliştirmediği, ödev yapmak için harcanan süre ve ödev yapan öğrencilere ne tür ödüller verildiğine ilişkin görüşleri içeren nitel veriler toplanmıştır. Görüşme yöntemi, açık uçlu sorular içeren, araştırma konusuna ilişkin tam ve derinlemesine doğru verilerin elde edilmesine, konu ile ilgili yeni bağlantılar kurulmasına olanak sağlayan bir yöntemi içermektedir (Güven, 1991, 129).

Araştırmada, nitel araştırma yaklaşımı içinde yer alan amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi seçilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Bu amaçla devlet ilkokullarında en az beş yıllık öğretmenlik deneyimi olan öğretmenler ile en az beş yıllık okul yöneticilik deneyimi bulunan okul müdürleri ve bu okullarda öğrencileri olan öğrenci velileri ile görüşmeler yapılmıştır. Araştırma, görüşmeye istekli okul müdürü, öğretmen ve öğrenci velileri ile gerçekleştirilmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırma, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Uşak il merkezinde bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet ilkokullarında görev yapan 10 okul müdürü, 10 öğretmen ve 10 öğrenci velisinden görüşme yoluyla veriler

toplanmıştır. Okulların belirlenmesinde üç farklı gösterge esas alınmıştır. Göreli olarak üst düzey gelir grubunun yaşadığı yerleşim birimlerinde bulunan üç okul, orta düzey gelir grubunun yaşadığı yerleşim birimlerden üç, alt gelir düzeyine sahip yerleşim biriminden dört okul belirlenmiştir. Belirlenen bu okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler ile bu okullarda öğrencisi bulunan öğrenci velilerinden ev ödevleri ile ilgili görüşlerin toplanması amacıyla araştırmacılar tarafından yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirme sürecinde önce alanyazın taranmış ve alanyazına dayalı olarak görüşme yapılacak katılımcılara yöneltilecek sorular oluşturulmuştur. Yarı yapılandırılmış görüşme formu taslağında yer alan sorular araştırmanın amacına hizmet edip etmediğine ilişkin altı uzmandan görüş ve varsa düzeltme önerileri belirtmeleri istenmiştir. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda sorular yeniden gözden geçirilmiş, bazı sorular görüşme formundan çıkarılmış bazı soruların ifadeleri düzeltilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu araştırmacılar tarafından bir okulda ön uygulaması yapılmıştır. Ön uygulamada elde edilen verilere dayalı olarak görüşme formu yeniden gözden geçirilerek düzeltmeler yapılmıştır. Görüşme formu yeterli düzeyde anlaşılır ve araştırmanın amacına yönelik verileri derlemek için yeterli olduğu belirlenmiştir.

Üç farklı gösterge esas alınarak belirlenen okullarda görev yapan 10 okul müdürü ile ev ödevleri hakkında görüşme yapılmıştır. Öğretmen seçiminde belirlenen okullarda öğretmenlerle ön görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmede araştırma konusu ile ilgili açıklamalar yapılmış ve gönüllü olan öğretmenlerden hizmet yılı en fazla ve en az olan erkek ve kadın öğretmenlerle görüşme gerçekleştirilmiştir. Veli seçiminde ise belirlenen okullarda gönüllülük esasına dayalı olarak, farklı eğitim düzeyleri dikkate alınarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Okul müdürleri, öğretmenler ve velilerin tamamı görüşmenin ses kaydı alınması durumunda görüşme yapmak istemediklerini belirtmişlerdir. Yapılan görüşmede ses kaydının alınması durumunda kaygılı oldukları gözlenmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin en büyük kaygıları ses kayıtlarının üçüncü bir kişiye ulaşması durumunda ceza alabilecekleri yönünde görüş ifade ederken öğrenci velileri ise öğretmenlerin kendi çocuklarına sınıf ortamında farklı davranış gösterebileceklerini ifade etmişlerdir. Katılımcıların bu kaygılarından dolayı yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular, araştırmacılar tarafından yönetici, öğretmen ve velilere yöneltilmiş, katılımcılar tarafından verilen yanıtlar araştırmacılar tarafından yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Seçilen okullarda yapılan görüşmeler için katılımcılarla görüşme günü ve saati kararlaştırılmıştır. Yönetici görüşmeleri, okul müdürü odasında gerçekleştirilmiş yaklaşık 30 ile 35 dakika zaman aralığında tamamlanmıştır. Öğretmen görüşmeleri daha önceden belirlenen ve öğretmenin dersi olmadığı zamanda öğretmenler odası ve bazı durumlarda rehberlik odasında yapılmış, yaklaşık 30 ile 40 dakikalık sürede tamamlanmıştır. Öğrenci veli görüşmeleri ise öğrencisinin devam ettiği okulun veli bekleme odasında bazı durumlarda okulun uygun bir bölümünde gerçekleştirilmiş ve 25 ile 30 dakikalık sürede tamamlanmıştır. Yapılan tüm bu görüşmeler yaklaşık üç aylık sürede tamamlanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada toplanan verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz tekniğinde elde edilen veriler belirlenen temalara göre yorumlanması yöntemidir. Görüşmecilerden elde edilen veriler çarpıcı bir şekilde vurgulanması amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2005, 224). Yapılan betimsel analizde toplanan veriler belirlenmiş olan temalar altında analiz edilmiştir. Ortaya çıkan alt temaların iç güvenilirliği için veriler üç uzman tarafından analizin tekrarlanması istenmiş ve alt temaların tutarlı olup olmadığına bakılmıştır. Tüm alt temalarda görüş birliği sağlanmıştır. Analiz sürecinde okul müdürlerine (Md-1, Md-2, Md-3...M-10), öğretmenlere (Öğ-1, Öğ-2, Öğ-3...Ö-10) ve öğrenci velilerine (V-1, V-2, V-3...V-10) şeklinde birer kod numarası verilmiştir. Verilen kodlarla katılımcıların görüşleri yansıtılabilmek amacıyla bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Okul müdürü, öğretmen ve öğrenci velilerinin görüşleri olanaklar dâhilinde tüm çıplaklığıyla ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu amaçla ilkökul müdürleri, öğretmenler ve öğrenci velileri ile yapılan görüşmelerde açık uçlu sorular ile konunun özüne inmek için sorulan sorular kapsamında kendilerini özgürce ifade etmesine inisiyatif tanınmıştır. Böylelikle görüşmecilerden derinlemesine bilgi sağlama hedeflenmiştir. Seçilen ilkökulların farklı sosyo-ekonomik yerleşim birimlerinde yer alması, öğretmen ve yöneticilerin hizmet yılı, cinsiyet değişkeni farklı olmasına özen gösterilmiştir.

3.BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde okul müdürü, öğretmen ve öğrenci velilerinden görüşme yoluyla elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgulara ilişkin yorumlar yer almaktadır.

3.1. Katılımcıların Çeşitli Değişkenlerine Ait Veriler

Araştırma kapsamında görüşülen yönetici öğretmen ve öğrenci velilerinin çeşitli değişkenlere ait verileri aşağıda tablolarda verilmiştir. İlkokul müdürlerinin eğitim düzeyi, yaş ve hizmet yılı ile ilgili veriler Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1.

İlkokul Müdürlerinin Eğitim Düzeyi, Yaş ve Hizmet Yılı Değişkenleri

	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Yaş	Hizmet Yılı
Md-1	Erkek	Ön Lisans	62	38
Md-2	Erkek	Ön Lisans	54	27
Md-3	Erkek	Ön Lisans	50	24
Md-4	Erkek	Lisans	34	12
Md-5	Erkek	Lisans	49	26
Md-6	Erkek	Lisans	43	20
Md-7	Erkek	Lisans	46	24
Md-8	Erkek	Lisans	47	21
Md-9	Kadın	Lisans	35	13
Md-10	Erkek	Lisans	61	39

Çizelge 1’den izlenebileceği gibi ilkokul yöneticilerinin dokuzu erkek, biri kadındır. Görüşmecilerin eğitim düzeyi incelendiğinde 10 yöneticiden üçü ön lisans, yedisi lisans düzeyinden mezundur. Yaş değişkenine göre 10 yöneticiden dördü 50 ve üstü, dördü 40 ve üstü, ikisi 30 ve üstü yaş aralığında olduğu görülmektedir. İlkokul yöneticilerinin hizmet yılına göre değerlendirildiğinde, ikisi 30 yıl üstü, altısının 20 yıl ve üstü, ikisinin 10 yıl ve üstü hizmeti olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, görüşme yapılan yöneticilerin tamamının yeterli bir okul deneyimine sahip olduğuna işaret etmektedir.

Çizelge 1’e göre ilkokul yöneticilerinin çoğunun erkek yöneticilerden oluştuğu anlaşılmaktadır. Bu durum, okul yöneticiliği atamalarında kadın yöneticilere istenilen düzeyde yer verilmediğini ortaya çıkarmaktadır. İlkokullara yönetici atamada kadın yöneticilerin sayısının artırılması için pozitif ayrımcılık yapılması yönünde düzenlemeler gerekliliğine de işaret etmektedir. Sayılan’ın (2004) öğretmen, öğretim elemanı, yönetici, memur, hizmetli olarak çalışan kadınlar üzerinde yaptığı çalışmada; kadınların % 66,6’sının ev ve aile yaşamının gerektirdiği sorumlulukları yerine getirmede yaşamlarını olumsuz etkilediğini, % 19,4’ün ise iyi eş ve iyi öğretmen olma baskısı ile karşı karşıya olduklarını sonucuna varmıştır. Aynı çalışmada evli kadınların % 55,5’i doğum ve sonrasında çocuk bakımı sorumluluğunu üstlenmeleri gereği işteki konumunu olumsuz etkilediğini bulgusuna ulaşmıştır. Araştırmanın sonucuna göre, baskı ve kaygı kaynaklarının kadınlar üzerinde etkili olduğunu göstermektedir.

Kocacık ve Gökkaya’nın (2005) çalışmasında, kadınların ekonomik ve toplumsal alanda ikincil bir konumda yer almasının nedenleri arasında erkek egemen kültüre dayalı toplumsal anlayış, eğitim olanaklarından daha az yararlandırılması ve yasal düzenlemelerdeki eksikler olduğu yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Eğitim-Sen’in (2006) çalışmasında, kadınların kazançları ve işteki konumları kadınların aleyhine sonuçlar gösterdiği, UNDP 2005 “İnsani Kalkınma Raporu”na göre hesaplanan cinsiyet farkı % 46 civarında olduğu ve yönetim kadrolarında bulunan kadınların oranı % 6 iken profesyonel ve teknik alanda % 30 olduğu belirtilmiştir. Bu bulgular, araştırmanın benzer bulgusunu destekler niteliktedir.

Araştırma kapsamında görüşülen öğretmenlerin eğitim düzeyi, yaş ve hizmet yılı ile ilgili veriler Çizelge 2’de verilmiştir.

Çizelge 2.

Görüşme Yapılan İlkokul Öğretmenlerinin Eğitim Düzeyi, Yaş ve Hizmet Yılı Değişkenleri

	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Yaş	Hizmet Yılı
Öğ-1	Kadın	Lisans	38	18
Öğ-2	Kadın	Lisans	54	33
Öğ-3	Erkek	Ön Lisans	57	33
Öğ-4	Kadın	Lisans	34	10
Öğ-5	Kadın	Lisans	54	30
Öğ-6	Erkek	Ön Lisans	52	26
Öğ-7	Erkek	Ön Lisans	54	32
Öğ-8	Erkek	Lisans	37	16
Öğ-9	Kadın	Lisans	27	6
Öğ-10	Erkek	Ön Lisans	62	42

Çizelge 2’i incelendiğinde beş kadın, beş erkek ile görüşme yapılmıştır. Eğitim düzeyine göre görüşülen öğretmenlerin altısı lisans, dördü ön lisans mezundur. Cinsiyete göre eğitim düzeyine bakıldığında, beş kadın öğretmenin tamamı lisans mezunu iken, erkek öğretmenlerden dördü ön lisans, biri lisans düzeyinden mezundur. Bu bulgu kadın öğretmenlerin eğitim düzeyi erkek öğretmenlerin eğitim düzeyinden daha yüksek olduğunu

göstermektedir. Öğretmenlerin hizmet yılı 6 ile 33 yıl arasında değişkenlik göstermekte ve yeterli bir öğretmenlik deneyimine sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırma kapsamında görüşülen öğrenci velilerinin eğitim düzeyi ve yaş ile ilgili veriler Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3.

Görüşme Yapılan Öğrenci Velilerinin Eğitim Düzeyi ve Yaş Değişkenleri

	Cinsiyet	Eğitim Düzeyi	Yaş	Öğrencisinin bulunduğu Sınıf
Veli-1	Kadın	Lisans	44	2
Veli-2	Kadın	Ön Lisans	47	4
Veli-3	Erkek	Lisans	48	1
Veli-4	Erkek	Lisans	46	4
Veli-5	Erkek	İlköğretim	32	4
Veli-6	Erkek	Lise	40	3
Veli-7	Kadın	Lisans	44	2
Veli-8	Erkek	Ön Lisans	47	4
Veli-9	Kadın	İlkokul	45	3
Veli-10	Kadın	Okur Yazar Değil	43	4

Çizelge 3'te görüldüğü gibi, görüşülen öğrenci velilerinden beşi erkek, beşi kadındır. Cinsiyete göre velilerin eğitim düzeyi incelendiğinde, görüşülen beş kadından ikisi lisans, biri ön lisans, biri ilkököl, biride okuryazar olmadığı görülmektedir. Görüşülen erkek velilerin eğitim düzeyi incelendiğinde, ikisi lisans, biri ön lisans, biri lise, birinin de ilköğretim düzeyinden mezundur. Velilerin yaş grubuna bakıldığında biri dışında diğer velilerin 40 yaş ve üstünde olduğu görülmektedir.

3.2. İlkokullarda Öğrencilere Hangi Amaç İçin Ev Ödevi Verildiğine İlişkin Müdür Görüşleri

İlkokullarda öğrencilere hangi amaç için ev ödevi verildiğine ilişkin müdür görüşlerini içeren çizelge 4'te verilmiştir.

Çizelge 4.

İlkokul Müdürlerinin Görüşlerine Göre Öğretmenlerin Ev Ödevi Verme Amacı

Ödev Verilme Amacı	Kadın (f)	Erkek (f)	Top. (f)
Öğrenmelerin pekiştirilmesi, eksikliklerin tamamlanması	1	2	3
Okul başarısı ve öğrencilerin akademik başarısının artırılması	-	3	3
Öğrencilerin boş işlerle uğraşmaması için (bilgisayar ve dışarıda oyun oynamaması)	-	3	3
Ödev veren öğretmenlerin başarılı olarak algılanması	-	1	1
Toplam	1	9	10

Çizelge 4 incelendiğinde; 10 ilkököl müdüründen üçü, öğrencilerde öğrenmelerin pekiştirilmesi ve öğrenme eksikliklerinin tamamlanması, üçü okul başarısı ve öğrencilerin akademik başarısının artırılması, üçü öğrencilerin boş işlerle uğraşmaması (bilgisayar ve dışarıda oyun oynamaması), bir yöneticide ödev veren öğretmenin çevrede başarılı öğretmen olduğu algısından dolayı ev ödevi verildiğini ifade etmiştir.

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre, öğretmenlerin ev ödevi verme amaçları arasında genelde, öğrencilerin akademik performansını artırmaya yönelik olduğu ifadelerinin değerlendirilmesinden anlaşılmaktadır. İlkokula devam eden öğrencilerin 6-11 yaş grubu aralığında olduğu göz önüne alındığında öğrencilerin kendi yaş grubu içinde bir bütün olarak değerlendirilmediğine işaret etmektedir. İlkokul öğrencilerinin yaş ve gelişim özellikleri dikkate alındığında, öğrenme ve öğretme ortamlarının çekici hale getirilmesi, yaratıcılıklarını ortaya koyabilecek farklı aktivitelere yer verilmesi, yaşantılar yoluyla deneyim kazanması okulu çekici kılınmasında önemli rol oynamaktadır. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını temele alınmadan verilen ders dışı etkinlikler, öğrencileri akademik ve sosyal yönden istenilen düzeye ulaşmasında sınırlı bir etkisi olduğu söylenebilir. Öte yandan iki okul yöneticisinin öğrencilerin boş işlerle uğraşmaması ve dışarıda oyun oynamamaları için ödev verildiği yönünde görüş bildirmesi oldukça düşündürücü nitelikte bir sonuçtur. Bu sonuç ödevlerinin örtük bir cezayı içinde barındırdığına işaret etmektedir. Bu sonuç aynı zamanda ödevlerin, öğrencileri oyalamaya yönelik bir çalışma alanı olduğunu göstermektedir. İlkokula devam eden öğrencilerin oyun çağında olduğu göz önüne alındığında verilen ev ödevleri, öğrencilerin paylaşma, işbirliği yapma ve sosyalleşmesini engeller niteliktedir. Bu durum öğrencilerde okul fobisi oluşmasına yol açabileceği ileri sürülebilir.

Çizelge 4'e göre görüşme yapılan ilkököl müdürlerinin öğretmenlerin ev ödevi verme amacı ile ilgili soruya verdikleri bazı yanıtlar şöyledir.

Md-1: “Ben, okul başarısının artırılması için öğretmenler ile yaptığım toplantılarda ev ödevini gündeme getiriyorum. Öğretmenler de öğrencilerin başarısını arttırmak için ödev veriyorlar. Ödevden hiçbir öğrenciyi zarar gelmez. Öğrencilerin ileriki yaşamlarında daha başarılı olmaları için çok önemlidir.”

Md-3: “...Öğretmenlerimiz öğretim programında verilmesi gereken kazanımların kalıcı izli ve daha iyi pekiştirilmesi amacıyla ödev vermektedir. Diğer okul müdürleri ile yaptığımız toplantılarda ödev konusu gündeme geliyor. Toplantıda ödevlerin çocuklar için yararlı olduğu görüşü ağırlık kazanıyor...”

Md-4: “Öğretmenler günlük olarak işlenen konuların pekiştirilmesi ve bir sonraki günün konularına hazırlık amacıyla ödev veriyorlar. En önemli amacı konuların pekiştirilmesine yöneliktir. Herhangi bir yasal dayanağı yoktur. Veli toplantılarında bazı veliler öğrencilerin gereksiz şeylerle uğraşmaması için ev ödevini talep etmektedir.”

Md-6: “...Öğretmenler birbirlerini model alarak ödev veriyorlar. Ödev vermeyen öğretmenler çalışkan öğretmen olmadığı algısı çevrede baskındır. Öğretmenlerde kendilerini başarılı göstermek için ödev veriyorlar. Gerçek olan budur. Herkes farklı şeyler söylüyor. Çocuklar dışarıda ve bilgisayarda oyun oynamaması için veliler ödev talep etmektedir. Öğretmenlerde bunu dikkate alarak ödev veriyor. Ben de ödevin gerekliliğine inanıyorum”

Görüşmelerde alınan yanıtlar incelendiğinde; yasal bir zorunluluk bulunmamasına rağmen öğretmenler, öğrencilere ev ödevi verdikleri anlaşılmaktadır. Diğer yandan okul yöneticilerinin ev ödevlerinin gerekli olduğu yönünde ortak bir tutum sergileme davranışları, öğretmenleri etkileyebilmektedir. Öğretmenler, yöneticilerin bu tutumunu öğrenci veliler ile paylaşmakta ve ödevin öğrencilerin akademik başarısı için zorunlu ve gerekli çalışma bir olduğu mesajını vermektedirler. Sonuç olarak yöneticilerin tutumu öğretmeni, öğretmenin tutumu öğrenci velisini, veli de öğrencisini etkilemekte ve ödevin vazgeçilmez bir etkinlik olarak algılanmasına yol açmaktadır. Böylece, ödev verme etkinliği döngüsel bir şekilde yönetici, öğretmen, öğrenci velisi ve öğrenciyi etkilediği yorumu yapılabilir.

Çizelge 5.

Öğretmen Görüşlerine Göre Ev Ödevinin Veriliş Amacı

Ödev Verilme Amacı	Kadın (f)	Erkek (f)	Top. (f)
Okul başarısı ve öğrencilerin akademik başarısının artırılması	1	2	3
Ödev veren öğretmenlerin başarılı olarak algılanması	2	1	3
Zorunluluk nedeniyle ev ödevi verilmesi		2	2
Öğrenmelerin pekiştirilmesi, eksikliklerin tamamlanması	1	-	1
Öğrencilerin boş işlerle uğraşmaması için (bilgisayar ve dışarıda oyun oynamaması)	1	-	1
Toplam	5	5	10

Çizelge 5 incelendiğinde; görüşme yapılan 10 öğretmeninden üçü, okul başarısı ve öğrencilerin akademik başarısının artırılması, üç öğretmen ödev veren öğretmenin başarılı öğretmen olduğu algısı, ikisi zorunluluktan, bir öğretmen ise öğrenmelerin pekiştirilmesi ve eksikliklerin tamamlanması amacıyla ev ödevi verildiğini ifade etmiştir. Başarılı öğretmen ile ödev verme davranışı arasında bir ilişkilendirme yapılması öğretmenlerin mesleki yeterliliğini ve donanımının sorgular nitelikte bir sonuca işaret etmektedir. Başarılı öğretmen ölçütü ile ödev verme arasında bağ kurma davranışı öğretmenlerin çevre tarafından şekillendirildiğini, öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarının dikkate alınmadığını gösterir nitelikte bir sonuçtur. Diğer yandan öğretmen görüşleri incelendiğinde, genelde öğrencilerin akademik başarısını arttırmaya yönelik düşüncenin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Öğretmenler sadece öğrencilerin akademik başarısını odak noktasına alarak ödev vermesinin olası olumsuzlukları şu şekilde açıklanabilir. Verilen birinci mesaj, öğrencilere sadece verili içerik doğrultusunda bir zihinsel çaba içinde olması gerektiğine yöneliktir. İkinci mesaj, öğrencilerin bireysel farklılıklarının önemli olmadığı ve başarılı bir öğrenci olmanın ön koşulu verilenlerin/söylenenlerin yapılması gerektiği mesajı ile itaat kültürünün içselleştirmesine yönelik olduğu ileri sürülebilir. Başka bir deyişle ödev, bir disiplin ve kontrol aracı olarak işe koşulduğu yorumu yapılabilir. Öte yandan iki öğretmenin zorunluluktan dolayı ödev verdiği yönünde görüş bildirmesi oldukça düşündürücü niteliktedir. Zorunluluktan dolayı ödev verilmesinin olası nedenlerinden biri ödevin gereksiz bir çalışma alanı olarak görüldüğü, ikincisi diğer öğretmenlerden farklı görünmeme ve dış çevreden gelen olası baskıları kontrol etme, çevreye uyum sağlama ve diğer bir olası neden ise, “iyi öğretmen algısı” yaratmaya yönelik olabileceği söylenebilir. Bir öğretmenin “Öğrencilerin boş işlerle uğraşmaması için (bilgisayar ve dışarıda oyun oynamaması)” ödev verdiğini ifade etmesi, öğretmenin öğrencilerin gelişim ve yaş özelliklerini yeterince dikkate almadığına işaret etmektedir. İlkokul öğrencilerin yaş grubu dikkate alındığında öğrencilerin oyun çağında olduğu bir dönemdir. Bu nedenle öğrencileri akranları ile birlikte oyun oynama, işbirliği yapma, kendi yeteneklerini keşfetme, çevreyi tanıma sosyal ve bilişsel gelişiminde önem arz etmektedir. Öğrencileri sosyal yaşamdan soyutlamaya yönelik olarak ödev verilmesi eğitimsel amaçların gerçekleştirilmesinde ciddi engeller oluşturduğu söylenebilir.

Çizelge 5'e göre görüşme yapılan öğretmenlerin ev ödevi verme amacı ile ilgili soruya verdikleri bazı yanıtlar şöyledir.

Ö-1: “Ödev ile ilgili yasal dayanaklar konusunda tam olarak bilgim olduğunu söyleyemem. Ama bütün okullarda öğrencilere ödev veriliyor. Ben de öğrencilerime ev ödevi veriyorum. Ev ödevini vermemdeki amaç öğrencilerin öğrenme eksikliklerini tamamlama ve konuların tekrar edilmesi amacıyla veriyorum... ödevin yararı öğrencilerin kelime dağarcığını geliştiriyor. Ve sistemli çalışmasına olanak sağlıyor.”**Ö-2:** “Ev ödevi veriyorum. Ev ödevini okulda bütün öğretmenler veriyor. Vermeyen öğretmenler pek iyi gözle bakılmıyor. Bu hem öğretmenler hem de öğrenci velileri için geçerlidir...”

Ö-7: “Ödevleri öğrencilerin konuları tekrar etmesi, konuların pekiştirilmesi amacıyla veriyorum. Ödev veren öğretmen en iyi öğretmendir algısı çevrede hâkim bir görüş olduğu için ben de ödev vermek zorunda kalıyorum. Herhangi bir yasal dayanağı yoktur. Yönetmelik çığneniyor. Velilerin talebi bizi baskı altına aldığı için mecburen ödev veriyorum.”

Ö-8: “Ödev öğrencilerde sorumluluk bilincinin gelişmesine çok büyük katkısı vardır. Sorumluluğu olmayan insan hedefleri ve beklentileri de olmaz. Şu andaki gençlerin tutum ve davranışına baktığımda hedefsiz ve amaçsız olmalarının temelinde ilkokulun büyük etkisi vardır. Ödev vermeyle ilgili herhangi bir yasal dayanak yoktur. İyi öğretmen ödev veren öğretmendir. Ben de buna dayalı olarak veriyorum.”

Öğretmen görüşlerine göre ödev verme ile ilgili herhangi yasal bir zorunluluk bulunmadığını ifade etmişlerdir. Yine öğretmen görüşlerine göre, programda ön görülen kazanımların pekiştirilmesi, konuların tekrar edilmesi, iyi bir meslek sahibi olmaları, sorumluluk bilincinin geliştirilmesi amacıyla ödev verildiği ifadelerin değerlendirilmesinden anlaşılmıştır. Bazı öğretmenlerin görüşlerine göre ödev veren iyi öğretmenin iyi öğretmen olduğu algısının hâkim olduğu görülmektedir. Bu durum öğretmenlerin öğrencilerin duygusal, zihinsel ve sosyal gelişmelerini dikkate almadan gelişmiş güzel ödev verdiğine işaret etmektedir. Öğretmenin mesleki başarısı, sınıfta öğrenme öğretme sürecinde kullandığı yöntem teknik ve etkinlikleri etkili biçimde kullanabilmesiyle mümkündür. Öğrencilerin ilgisini çekecek ve derse aktif katılımını artıracak etkinliklere yer vermesi mesleki başarı ile ilişkilidir (Başar, 2013).

Araştırmada görüşme yapılan öğrenci velilerinin ödevlerin gerekli olup olmadığına ilişkin görüşleri Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6.

Öğrenci Velilerine Göre Ev Ödevlerinin Gerekli Olup Olduğuna İlişkin Görüşleri

Ödev Verilme Amacı	Kadın (f)	Erkek (f)	Top. (f)
Ödevler gereksizdir öğrencileri geliştirmiyor.	1	3	4
Ödev verilmelidir bilgi kazandırıyor ve gereklidir.	2	-	2
Ödev öğrencileri okuldan soğutuyor ve strese girmesine yol açıyor	2	-	2
Ödevler okulda yapılmalıdır	-	1	1
Öğretmenler daha iyi bilir	-	1	1
Toplam	5	5	10

Çizelge 6 incelendiğinde, dört öğrenci velisi ev ödevlerinin gereksiz olduğu ve öğrencileri akademik olarak geliştirmedeği yönünde görüş bildirirken, iki öğrenci velisi ödevin öğrenciler için gerekli olduğu ve öğrencileri akademik yönden geliştirdiğini ifade etmiştir. Ayrıca iki öğrenci velisi ev ödevlerinin öğrenciyi okuldan soğuttuğu ve strese yol açtığını yönünde görüş bildirirken, bir öğrenci velisi ev ödevlerinin okulda yapılması gerektiğini ifade etmiştir.

Çizelge 3'teki öğrenci velilerinin eğitim düzeyi ile Çizelge 6'daki ödev verilmesi ile ilgili veli görüşler karşılaştırıldığında, lisans düzeyinden mezun üç öğrenci velisi ödevlerin gereksiz olduğu ve öğrencileri geliştirmedeği yönünde görüş bildirmişlerdir. Bir lise, bir ilköğretim düzeyinden mezun olan veliler ev ödevinin gerekli olduğu ve öğrencileri geliştirdiğini ifade etmiştir. Bir ön lisans, bir ilkokul düzeyinden mezun öğrenci velisi ödevlerin öğrencilerde strese yol açtığını yönünde görüş bildirirken, okuma-yazma bilmeyen bir öğrenci velisi ise ödev konusunun en iyisini öğretmenlerin bildiği yönünde görüş bildirmiştir.

Çizelge 3'teki velilerin eğitim düzeyi ile Çizelge 6'daki ödev verilmesi ile ilgili görüşler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, velilerin eğitim düzeyi yükseldikçe ev ödevleri ile ilgili farkındalık düzeyi artmakta, ödevin gereksiz bir çalışma olduğu belirtmekte ve öğrencileri akademik yönden geliştirmedeği düşüncesinin ağırlıkta olduğu görülmektedir. Lise ve ilköğretim düzeyinden mezun öğrenci velileri ise ödevin gerekli bir çalışma alanı olarak görmektedirler. Okuma-yazma bilmeyen öğrenci velisinin ödev konusunu en iyisini öğretmenlerin bildiğini belirterek ödev konusunda öğretmenleri yetkin gördüğü ifadelerinin değerlendirilmesinden anlaşılmaktadır. Bu sonuçlar, öğrencilere verilen ev ödevleri, velilerin eğitim düzeyine göre farklı algılandığına işaret etmekte ve ev ödevleri veliler arasında tartışmalı bir konu olduğunu ortaya koymaktadır.

Çizelge 6'ya göre görüşme yapılan öğretmenlerin ev ödevi verme amacı ile ilgili soruya verdikleri bazı yanıtlar şöyledir.

V-2: “Ödev gereklidir. Daha çok bilgi kazanıyor. Okuldaki ders tekrar ediyor, tekrarı sağlanıyor. Ödev ne çok fazla ne de çok az olmalı. Matematik ödevleri verilmelidir. Ödev verilmezse öğrenci zamanla hiçbir şey öğrenemez. Bomboş duruma gelir.”

V-3: “İlkokul düzeyinde ödev gereksiz olduğunu, öğrenciyi geliştirmediyini, strese soktuğunu, öğrenciyi gerdiğini düşünüyorum. Öğretmen dersini ve pekiştirme çalışmalarını okulda tamamlamalı eve ödev vermemelidir. Belki okuma kitabı, hikaye okuma olabilir. Testleri derste çözmelidir. Ödevler fayda yerine öğrenciyi zarar veriyor. Öğrenciyi okuldan soğutuyor. Bu yaş grubu öğrencilerin oyun oynaması ve eğlenmesi gereken zamanlardır diye düşünüyorum.”

V-4: “Çocuklar ödevden dolayı okuldan soğuyor. Okula ilgileri azalıyor. Çocuk sürekli ödev stresi yaşıyor. Sürekli olarak gerelim yaşıyoruz. Ödev verilmemeli. Çocuğun başarısını artırmak için ödev dışında işlem yapılmalı. İlgisi artırılması için işlemler yapılmalı. Sosyal etkinlikler artırılmalıdır. Tiyatro, drama, basketbol, voleybol vs. çalışmalar yapılmalıdır.”

V-5: “Ben bilmiyorum öğretmenler daha iyi bilir. Ne söylesem boş olur.”

V-7: “Bana göre ödev gerekli değildir. Ödev aslında baştan savmaktır. Çocuğun konuları okulda öğrenmesi önemlidir. Bazı veliler öğretmenlerin yönlendirmesi ile Sosyal medya üzerinde ödev paylaşımlarda bulunuyorlar.”

Velilerin eğitim düzeyi farklılaştığında ev ödevine bakış açıları da farklılaşmaktadır. Bu farklılık bireyin geçmiş eğitim yaşantısı ile ilişkilendirilebilir. Bireyin geçmiş eğitim yaşantısında yaşadığı ödev deneyimi, farklı görüş bildirme nedenlerinin gerekçeleri olabileceği söylenebilir. Bireyin geçmiş eğitim yaşamında verilen ev ödevleri araştırmaya, incelemeye veya öğrenme ihtiyacını karşılar nitelikte olduğunda olumlu yönde, gelişigüzel, ihtiyaçlar doğrultusunda verilmeyen ödevlerin anlam ifade etmeyen bir çalışma olarak algılandığı yorumu yapılabilir.

İlkokul yöneticileri, öğretmen ve öğrenci velilerinin, öğrencilere verilen ev ödevleri ile ilgili görüşleri karşılaştırıldığında, altı okul yöneticisi, altı öğretmen ve iki öğrenci velisi ödevlerin öğrencilerde öğrenmelerin pekiştirilmesi, akademik başarı ve okul başarısını artırılması için gerekli olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir. Buna karşın dört yönetici, öğrencilerin boş işlerle uğraşmaması (bilgisayar ve dışarıda oyun oynamaması) ödev veren öğretmenlerin başarılı olarak algılanması, altı öğretmen ödev veren öğretmenlerin başarılı olarak algılanması ve zorunluluk nedeniyle ev ödevi verilmesi, öğrencilerin boş işlerle uğraşmaması için (bilgisayar ve dışarıda oyun oynamaması), yedi öğrenci velisi ise ev ödevlerinin gereksiz ve öğrencinin akademik başarısı üzerinde etkili olmadığını, öğrencilerde strese yol açtığını düşünmektedir. Bu görüş ve düşünce farklılığı ödev konusunda öğretmen yönetici ve veliler arasında ödevin gerekliliği konusunda bir uzlaşmanın sağlanmadığını göstermektedir. MEB Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nde öğrenci ödevi ile ilgili bir düzenleme bulunmamasına rağmen öğrencilere ödev verilmesi olası nedenleri arasında şunlar söylenebilir. Birincisi yönetici ve öğretmenler öğrencilerin akademik başarıları üzerinde odaklandığına işaret etmektedir. Bu da Türkiye’de MEB tarafından yapılan merkezi sınavların yönetici ve öğretmenler üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. İkincisi öğretmenler ve okullar arasında rekabetçi bir anlayışın egemen olduğu, üçüncüsü ise ev ödevi okullara yerleşmiş bir kültür ögesi işlevi gördüğü ve bu kültürün etkili bir şekilde sürdürüldüğünü göstermektedir.

Çağdaş bilimsel anlayışa göre eğitim, bireyin her yönüyle bir bütün olarak bedensel, duygusal, zihinsel ve sosyal yeteneklerini kendisi ve toplum için en uygun şekilde geliştirmesine yardımcı olma sürecidir. Bundan hareketle okul, öğrencilerin yeteneklerini ortaya çıkarmasına ortam hazırlayan bir kurum özelliği taşımaktadır. Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre ev ödevleri çağdaş bilimsel anlayış doğrultusunda öğrencilerin yeteneklerini geliştirmeye yönelik olmadığı söylenebilir. Diğer yandan ödev çalışmalarını yoğun bir şekilde verilmesi hem okul ortamının itici olmasına, hem de öğrencinin öğrenme ihtiyacını ikincil bir plana atılmasına zemin hazırladığı yorumu yapılabilir.

Cooper’in (2006) araştırmasında, ilköğretim öğrencileri için ödev ve başarı arasında çok az veya hiç ilişki olmadığını belirtmiştir. Ev ödevi ve başarı arasında ortalama korelasyon orta öğretim öğrencileri için önemli olduğu ancak, ilkökul öğrencileri için hiçbir ilişkinin bulunmadığı vurgulanmıştır.

Görüşlerine başvuru iki sınıf öğretmeni, zorunluluktan dolayı öğrencilere ev ödevi verdiği yönünde görüş bildirmesi bilişsel çelişki kuramı ile açıklanabilir. Birey inançları ile çelişen bir durumla karşı karşıya kaldığında, ciddi bir gerginlik ve zihinsel stres yaşar. Bu duruma bilişsel çelişki (cognitive dissonance) denir. Leon Festinger’in tarafından geliştirilen “Bilişsel Çelişki Kuramı”, insanların iç çelişkilerini çözme biçimine odaklanmış ve kuram iki temel üzerine oturtulmuştur. Birincisi, çelişki sonucunda psikolojik olarak rahatsızlık

duyan kişi çelişkiyi azaltmak ve kendi içinde uyum sağlama arayışına girer. İkincisi, çelişki gerçek olarak ortadaysa bunu azaltma çabalarının yanı sıra kişi aynı zamanda bu çelişkiyi ortaya koyan bilgi ve durumlardan aktif olarak kaçınma yolunu seçer. Böyle bir durumda imkan varsa dış gerekçelere sığınır, eğer buna imkan yoksa kendisi gerekçe üretir. (<http://www.baltasgrubu.com/Makaleler/bilissel-celiski-ve-guncel-siyaset.html>). Kurama göre iki sınıf öğretmenin görüşleri değerlendirildiğinde ödevin gerekliliğine inanmadığı halde zorunluluktan dolayı ev ödevi verilmesi ortama uyum sağlamaya yönelik bir davranış olduğu ileri sürülebilir. Başka bir deyişle birey davranışsal tutumunu değiştirdiğinde, bilişsel yönünü de süreç içinde davranışa uyacak şekilde değiştirip uyum sağlamaya yönelerek çelişki ve gerginliği azaltmaktadır. Sonuç olarak, 10 okul yöneticisinin altısı, 10 sınıf öğretmenin dördü ödevin gerekli olduğunu ileri sürerken, 10 öğrenci velisinden altısı ödevlerin gereksiz olduğu yönünde görüş bildirmiştir. Okul yöneticileri ve öğretmenlerin ağırlıklı olarak ev ödevi verilmesi gerektiği yönünde görüş bildirmesi durumu 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun İlköğretim Amaçları bölümünde belirtilen iyi bir vatandaş yetiştirme, gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıklar kazandırma, çocuğun ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirme amacına hizmet etmediği söylenebilir. Diğer yandan Erdoğan'nın (2018) Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü (OCED) verilerini kullanarak yaptığı değerlendirmede, Türkiye'de öğrenciler haftada ortalama 25,9, Almanya'da 25,5, Finlandiya'da 24,2 saat okulda geçirdiğini ve okulda bulunma süreleri açısından büyük farklılıklar yaşanmamasına rağmen okul dışında ev ödevi ve kurslara ayrılan süre konusunda ciddi farklılıklar olduğunu belirtmiştir. OCED ortalamasına göre bir öğrencinin ödev ve kursları kapsayan okul dışı öğrenme süreçleri 17,1 saat ayrılırken, Türkiye'de 24,5, Almanya'da 11, Finlandiya'da ise 11,9 saat ayrılmaktadır. Türkiye'de okulda ya da okul dışında öğrenmeye ayrılan sürenin her bir saati PISA testinde 8,3 matematik puanına karşılık gelirken Almanya'da 13,8, Finlandiya'da 14,2 puana karşılık gelmektedir. Bu durum okul ve ev ödevlerine ayrılan sürenin başarıya etkisinin tartışmalı olduğunu ve ödev arttıkça başarının azaldığını belirtmiştir (<http://www.kamudanhaber.net/guncel/odev-arttikca-basari-azaliyor-h387041.html>).

3.3. İlkokullarda En Çok Hangi Ders/Derslerde Ne Tür Ev Ödevi Verilmektedir Ve Öğrenciler Ödev Yapmak İçin Ne Kadar Süre Harcamaktadırlar?

Araştırma kapsamında görüşme yapılan okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenci velilerinin en çok hangi ders/derslerde ne tür ev ödevi verildiği ve ödev yapma süresi ile ilgili görüşleri Çizelge 7'de verilmiştir.

Çizelge 7.

Okul Yöneticileri, Öğretmenler ve Öğrenci Velilerinin En Çok Hangi Ders/Derslerde Ne Tür Ev Ödevi Verildiği Ve Ödev Yapma Süre İle İlgili Görüşleri

		Okul Yöneticisi		Öğretmen		Öğrenci Velisi		Toplam	
		n	%	n	%	n	%	n	%
En çok ödev verilen dersler	Türkçe	4	40	3	30	4	40	11	37
	Matematik	5	50	6	60	6	60	17	57
	Fen bil.	1	10	-	-	-	-	1	3
	Tüm dersler	-	-	1	10	-	-	1	3
Toplam								30	100
Ödev türü	Test	10	100	9	90	8		27	90
	Araştırma	-	-	1	10	-		1	3
	İnceleme	-	-	-	-	-		-	-
	Okuma-Yazma	-	-	-	-	2		2	7
	Toplam						10		30
Ödev yapma süresi	30-60	-	-	1	10	3	30	4	20
	60-90	-	-	3	30	1	10	4	20
	90-120	-	-	3	30	3	30	6	30
	120 üstü	-	-	3	30	3	30	6	30
Toplam				10		10		20	100

Çizelge 7 incelendiğinde 10 yöneticiden dokuzu, 10 öğretmenden dokuzu, öğrenci velilerinin tamamı öğrencilere en çok Türkçe ve matematik dersinde ev ödevi verildiğini ifade etmişlerdir. Katılımcıların öğrencilere verilen ödev türleri ile ilgili görüşleri incelendiğinde, yöneticilerin tamamı, 10 öğretmenden dokuzu ve 10 öğrenci velisinden dokuzu öğrencilere test türü ödevler verildiği yönünde görüş bildirmiştir.

Öğrencilerin ödev yapmak için harcadığı süreye bakıldığında, 10 öğretmenden üçü 60-90 dakika, üçü 90-120 dakika, üçü ise 120 dakika ve üstü zaman harcadığı yönünde görüş bildirirken, 10 öğrenci velisinden üçü 30-60 dakika, üçü 90-120 dakika üçü öğretmen ise 120 ve üstü zaman harcadığını belirtmiştir.

Yönetici, öğretmen ve öğrenci velilerinin tamamına yakını en çok Türkçe ve matematik derslerinde ev ödev verildiği konusunda görüş bildirmişlerdir. Bu görüşlere göre yönetici, öğretmen ve öğrenci velileri ilkokulda en çok Türkçe ve matematik dersine önem verildiğine işaret etmektedir. Diğer derslere yani, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, müzik, yabancı dil, görsel sanatlar, oyun ve fiziksel etkinlikler derslerine ise yeterince önem verilmediğini göstermektedir. Bu durum MEB tarafından yapılan TEOG merkezi sınavında matematik ve Türkçe dersi sorularının puan ağırlığının diğer derslerden fazla olmasından dolayı önem verdiğini göstermektedir. Bu sınavın da ilkokuldan itibaren öğretmen ve yöneticileri etkilediğini göstermektedir. Diğer yandan Türkçe ve matematik derslerinin önemli dersler olduğu algısı öğrencilerde ciddi korku kaygı ve endişelere yol açabilmektedir. Piaget'nin bilişsel gelişim kuramına göre 7-11 yaş grubunda bulunan çocuklar somut işlemler döneminindedir. Bu dönem genelde ilkokul çağını temsil etmektedir (<http://www.turkped.com/makale/psikoloji-ve-psikolojik>). Türkçe ve matematik dersleri de genelde soyut kavramlara dayalı olduğundan ödev şeklinde verilen çalışmalar öğrencilerin matematik ve Türkçe derslerine karşı olumsuz bir tutum gösterebilecekleri söylenebilir. Başka bir deyişle soyut mantıksal ilişki kurma düzeyinde bulunmadıklarından dolayı öğrenciler okula karşı olumsuz bir tutum geliştirilebilirler. Somut işlemler döneminde öğrenciler en iyi öğrenmeleri, en iyi somut etkinlikler aracılığıyla öğrenmektedirler (Olkun ve Tokluk, 2003,8). Dolayısıyla öğrencilerde öğrenmelerin kalıcı hale getirilmesi ve kavranma düzeyinde davranış göstermeleri ancak sınıf ortamında kullanılan somut nesnelere ve olaylar arasında mantıksal ilişkilere dayalı olması ile mümkündür. Öte yandan ev ödevleri ders dışı çalışmalar kapsamında verildiği ve ev ortamında bu çalışmaların yapıldığı göz önüne alındığında, okul ortamına benzer öğrenciler arası etkileşim, araç-gereç, dönüt, ipucu, düzeltme ortamı bulunmadığından amaca hizmet etmeyeceği söylenebilir.

Çizelge 7'ye göre okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenci velilerinin en çok hangi ders/derslerde ne tür ev ödevi verildiği ile ilgili soruya verdikleri bazı yanıtlar şöyledir.

M-1: "Öğretmenler en çok ev ödevi Türkçe ve matematik derslerinde veriyorlar. Çünkü Türkiye genelinde en çok başarısızlık Türkçe ve matematik dersinde görülmektedir. Bu nedenle matematik ve Türkçe dersinde ev ödevlerine ağırlık vermektedir. Öğrenciler küçük yaşta bu becerileri kazanırlarsa ileriki sınıflarda daha rahat edeceklerdir. Bir atasözü vardır ağaç yaş iken eğilir misali bu nedenle bu derslere ağırlık verilmesini ben de olumlu buluyorum ve destekliyorum. Diğer dersler pek önemli değil, çünkü sınavlarda en çok Türkçe ve matematik testlerinin puanı fazladır. Diğer dersler gereksiz derslerdir. TEOG'da en çok puanı olan dersler bu derslerdir. Beden eğitimi, resim, müzik, fiziksel etkinlikler derslerinden hiç soru çıkmıyor. Yani bu dersler yerine bence matematik ve Türkçe dersi işlenirse daha iyi olur ve Türkiye'nin başarısı artar."

M-3: "Ortaokul son sınıfında yapılan TEOG sınavında öğrencilerin başarı göstermesi için en çok Türkçe ve matematik, fen derslerinde ödev veriyorlar. Diğer derslerin puan ağırlığı az olduğu için bu derslerde ev ödevini pek vermiyorlar. Öğrenci velilerimizde çocuğunun TEOG'da başarılı olması için bu derslere önem veriyor. Yani bir görüş birliği söz konusudur. Daha sonraki yıllarda öğrenci velileri okula gelip çocuğunun TEOG'da başarı gösterdiği için bize teşekkür ediyor."

M-8: "En çok matematik ve Türkçe derslerinde ödev veriliyor. Bu dersler diğer derslerle kıyaslanınca puan ağırlığı sınavlarda daha fazladır. Türkçe ve matematik derslerindeki başarı öğretmenler tarafından çok önemsenmektedir. Diğer yandan ortaokulda öğrencilerin başarısı da bu derslere bağlıdır..."

Ö-1: "Ben en çok Matematik, Türkçe ve fen bilimlerinde ödev veriyorum. Zaman zaman diğer derslerde ödev verdiğim oluyor. Bu derslerde çok ödev vermemin nedeni konuların zorlaşması, TEOG ve ortaokuldaki başarılarının artması için veriyorum. Test türü ev ödevleri ağırlıktadır..."

Ö-3: "En çok Türkçe ve matematik derslerinde ödev veriyorum. Çünkü anlama ve yorumlama olmadan öğrenciler tam olarak öğrenemiyorlar. Ortaokulda yapılan TEOG sınavında başarılı olmak isteniyorsa bu derslerdeki başarı çok önemlidir. Sınav test olduğu için test türü ödevler veriyorum. Öğrencilerin başarısı buna bağlıdır. Diğer derslerde de bazen ödev veriyorum. Ama bu dersler de çıkan soruların ağırlık derecesi pek fazla değildir..."

Ö-5: "En çok Türkçe fen ve matematik dersinde ödev veriyorum. Bu ödevler test ağırlıklıdır. Bu dersler akademik başarı için vazgeçilmez derslerdir. Matematik ve Türkçe dersinde öğrenci başarılı ise yaşamda hep başarılı olur. 5.sınıftan mezun ettiğim öğrencilerden matematik, Türkçe dersi iyi olanlar TEOG sınavında fen liselerine giriyor. Bu gösteriyor ki Türkçe ve matematik dersi önemlidir..."

Ö-6: "En çok matematik ve Türkçe derslerinden test türü ev ödevlerini veriyorum. Ortaokuldaki başarısını artırmak, TEOG başarısını yükseltmek için bu derslerde ödev veriyorum. Veliler benden daha heyecanlı. Aman hocam ne olursun matematik ve Türkçe dersine ağırlık ver diyorlar. Diğer dersler önemli değil diyorlar. Ben de biliyorum bunun yanlış olduğunu ama ne yapıyım ben matematik ve Türkçe derslerinde ödev vermediğim zaman veliler hemen bu derslere niye ağırlık vermiyorsunuz diyorlar..."

V-1: "Matematik ve Türkçe derslerinde çok fazla ödev veriliyor. Aldığımız kaynak kitaplarından günde 5-6 sayfa test çözüyor..."

V-5: "En çok Türkçe ve matematik derslerinden ödev veriliyor. Ödevlerden anlamadığım için komşumun çocuğuna götürürken bana söylüyor. 3-4 sayfa ödev verildiğini matematik sorularının çok olduğunu komşumun çocuğundan öğreniyorum..."

V-6: "En çok Türkçe ve matematik derslerinde ödev veriliyor. Onun dışında pek ödev verilmiyor."

V-8: "Matematik ve Türkçe derslerinden çok fazla ödev veriliyor."

Çizelge 7'ye göre en çok hangi ders/derslerde ödev verildiği ile ilgili yönetici, öğretmen ve veli görüşleri değerlendirildiğinde; ilkokullarda Türkçe ve matematik derslerinde ağırlıklı olarak ödev verildiği anlaşılmaktadır. Öğrencilere ağırlıklı olarak Türkçe ve matematik dersinde ödev verilmesi, bu iki ders ile öğrenci başarısı arasında bir ilişki kurulduğuna yönelik bir düşünce anlayışının yönetici, öğretmen ve veliler üzerinde hâkim olduğunu göstermektedir. Oysa temel eğitimin amacı, bireyin yaşadığı topluma uyum sağlama, yeteneklerinin farkına varma, çevresi ile iyi ilişkiler kurma gibi temel becerilerin kazanılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda görüşler değerlendirildiğinde, temel eğitim amacına uygun olmayan örtük bir içeriğin ilkokulda sürdürülmesine işaret etmektedir.

Çizelge 7'ye göre yönetici, öğretmen ve öğrenci velilerinin ifadelerine göre ağırlıklı olarak en çok test türü ev ödevleri verilmektedir. Bu durum ilkokullarda araştırma, inceleme, gözlem yapmaya yönelik ev ödevlerinin öğrencilere vermediğini göstermektedir. Öte yandan test türü ödevlerin ağırlıklı olarak verilmesi, Türkiye'de yapılan sınavların test ağırlıklı olması ile açıklanabilir. Örneğin, Temel Öğretimden Ortaöğretime Geçiş(TEOG), Bursluluk, LGS/ LYS gibi merkezi sınavlar test türü olduğu görülmektedir. Yönetici ve öğretmenler bu merkezi sınavlar doğrultusunda öğrencileri şekillendirmektedirler. Öğrencilerin merkezi sınavlarda başarılı olması amacıyla verildiği anlaşılan test türü ödevlerin birçok olumsuzluklarından söz edilebilir. Testlerin eğitimin çıktılarını ölçmedeki yetersizliği, farklı fikir üretmeyi sınırlandırmaları, ölçülmeyen yaşam becerileri üzerinde değerlendirme yapılması, sınırlanmış seçenekler üzerinde odaklanması, öğrenci performansını ölçmedeki yetersizliklerden dolayı öğrencilerin yaratıcılığını geliştirmesini sınırlayabileceği söylenebilir. Öğretim programlarında öğrenim içeriğini genişletme, destekleme ve öğrencilere yaşam deneyimi kazandırma deneyimleri ister ders içinde ya da ders dışında verilsin bu çalışmalar eğitim programı kapsamında değerlendirilmektedir (Varış, 1988).

Okul yöneticileri ve öğretmenler, öğrencilerin matematik ve Türkçe derslerinde akademik ve okul başarılarının artırılması için ödevlerin verildiği ifadelerinde ileri sürülmüş ise de Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programında (PISA) Türkiye'nin 2009 yılında 65 ülke arasında okuma becerileri alanında 39, 2012 yılında 42, 2015 yılında 72 ülke arasında 50 sırada, matematik okur-yazarlığında, 2009 yılında 65 ülke arasında okuma becerileri alanında 41, 2012 yılında 44, 2015 yılında 72 ülke arasında 50 sırada yer almaktadır(MEB, PISA 2015 raporu).MEB tarafından yapılan merkezi TEOG sınav sonuçlarına göre 2015 yılında, Türkçe dersinde 11.9, Matematikte ise 7.6 ortalama soru yapıldığı, 2016-2017 eğitim öğretim yılında yapılan TEOG sınavında Türkçe dersi puan ortalaması 54.56, matematik dersi puan ortalamasının 48.61 olduğu belirtilmiştir. Bu örnekler bakıldığında öğrencilere verilen ev ödevlerinin öğrenci ve okul başarısının artırılmasına katkı sağlamadığı yorumu yapılabilir.

Çizelge 7'de görüldüğü gibi görüşme yapılan öğretmen ve öğrenci velileri, verilen ev ödevleri 60 ile 120 dakika arasında bir sürede yapıldığını ifade etmişlerdir. İlkokula devam eden öğrencilerin yaş ve dikkat süreleri dikkate alındığında öğrenciler için oldukça uzun bir süre olduğu söylenebilir. Ödev yapma süresi ile ilgili kesin bir süre olmamakla birlikte genelde ilkokul üçüncü sınıfına kadar öğrenciler için en fazla 20, dördüncü sınıflar için 20-30 dakika arasında olması daha uygun olabileceği söylenebilir. Cooper'e göre eğitim kalitesi yüksek ülkelerde, öğrencilerin bulunduğu sınıf seviyesi ile orantılı ödev verildiğini öğrencinin sınıfının 10 ile çarpılmasıyla elde edilen bu formül, Avrupa ve Amerika'da kabul görmüş bir ödev süresi hesaplama yöntemi olduğunu belirtmektedir. Örneğin 4'üncü sınıf öğrencisi için günlük 40 dakika, 5'inci sınıf öğrencisi için ise 50 dakika ödev süresi yeterli olduğunu ileri sürmektedir (Erdoğan, 2018, <http://www.kamudanhaber.net/guncel/odev-arttikca-basari-azaliyor-h387041.html>).Ödev yapma için ayrılan zamanı belirlemede birçok faktör rol oynamaktadır. Bunlar öğrencinin dikkat süresi, motivasyonu, ödevin özelliği, özel yetenek düzeyi, ilgisi vb değişkenler şeklinde sıralanabilir.

Çizelge 7'ye göre öğrencilerin ödev yapma süresi ile ilgili soruya öğretmenler ve öğrenci ve verdikleri bazı yanıtlar şöyledir:

Ö-1: "...Çünkü sınavlarda test türü sorular çıkmaktadır. Böylece sistemli çalışmalarını sağlıyorum. Ödevler öğrencilerin 1-2 saat zamanını alıyor. Daha fazla ödev vermiyorum."

Ö-2: "...Öğrencilere verdiğim ev ödevleri öğrencilerin en çok 1,5-2 saat zamanının alıyor. Çünkü ileride sınavlarda öğrenciler soru yapmadıklarında acı hissediyorum. Merkezi sınavlarda 1,5 -2 saat sürüyor. Bu nedenle program dışında ev ödevlerini veriyorum. Sınava daha iyi hazırlanmaları için..."

Ö-4: "... Veliler de bu derslerden ödev verildiğine yönelik bir tepki göstermiyorlar. Verdiğim ev ödevleri öğrencilerin 1-1,5 saat zaman almaktadır. Bu durumun da ev ödevlerinin uzun olmadığını göstermektedir."

Ö-5: "...Ben üçüncü sınıfı okutuyorum. Öğrencilerin test türü sorulara aşına olması gerekiyor. Sınavlar test türünde olduğu için öğrencilerin alışması gerekiyor. Klasik türde de zaman zaman ödev veriyorum bu ödevler ağırlıkta değildir. Ev ödevleri bazen 1 saat bazen de 2 saate kadar sürede yapılabilir. Ödev yapan çocuk hep başarılı olur."

Ö-8: "...Ortaokul ve liselerde yapılacak sınavlar için test türü ödevler veriyorum. TEOG ve LGS test sınavlarıdır. Ödevler öğrencilerin 1 ile 2 saat zamanını alıyor. Veliler ödev verilmesi yönünde talepte bulunuyorlar ben de ödev veriyorum."

V-2: "...Ödevler en az 2 saat sürüyor. Daha fazla sürdüğü zamanlarda oluyor."

V-6: "...Günde üç dört saat ödev yapmak zorunda kalıyor. Bu da çocuğu oldukça yoruyor. Okula karşı tepki geliştiriyor."

V-8: "...En az 1 saat sürüyor. Bunun dışında bazen okuma ödevleri de var..."

V-10: "...Ben çocuğun dersinden anlamıyorum bazen 30 dakika bazen bir saat sürüyor. Ben ödevlerini yaptın mı diye soruyorum. Ödevleri 30 dakika ile bir saat 30 dakikaya kadar sürüyor."

Öğretmen ve öğrenci velilerinin ödev yapma süresi ile ilgili görüşleri değerlendirildiğinde görüşler, birbiri ile paralellik göstermektedir. Öğretmenler, ev ödevi yapma süresi konusunda öğrencilerin gelişim özellikleri, dikkat süreleri, bireysel yetenekleri ve ailenin eğitim düzeyini dikkate almadan ödev verdikleri söylenebilir. Veli görüşlerine göre ödev süresi ile merkezi olarak yapılan TEOG sınav süresi dikkate alınarak ödev verildiği söylenebilir.

3.4. Ödev yapan öğrencilere öğretmen ve veliler ne tür ödül vermektedirler?

Öğretmenler, ödev yapan öğrencilere ne tür ödül verdikleri ile görüşleri Çizelge 8’de verilmiştir.

Çizelge 8.

Ev Ödevi Yapan Öğrencilere Verilen Ödüller İle İlgili Öğretmen Görüşleri

Ödül Türleri

Deftere yıldız, gülen yüz vb çıkartmalar yapıştırma
Defteri imzalama, aferin yazma
Kalem, silgi, kitap, defter verme
Sınıf panosuna resimlerini yapıştırma
Sınıf ortamında alkışlatırma
Tahtaya kaldırıp alkışlatma
Haftanın yıldızını seçme
Tören, anma ve kutlama törenlerinde şiir okutma
Öğrencilere “- , +” verme
Ödev Yapmayan Öğrencilere Uygulanan Yaptırımlar
Defteri imzalamama ve çıkartma yapıştırmama
Sınıftaki aktivitelerden mahrum bırakma
Tahtaya kaldırıp sorular sorma
Ödül vermeme
Ailesini okula çağırma
Teneffüse çıkartmama (2 saat)

Çizelge 8’e göre öğretmenler ev ödevini yapan öğrencilerin defterine “imza atma, aferin yazama, öğrencilerin hoşuna giden çıkartmalar yapıştırma, sınıf panosuna resmini yapıştırma, sınıf ortamında tahtaya kaldırıp alkışlatırma, haftanın yıldızını seçme, anma ve kutlama törenlerinde şiir okutma gibi sosyal ödüller yanında kalem, silgi, kitap, defter gibi maddi ödüller verdikleri anlaşılmaktadır.

Ödevini yapmayan öğrencilere ise “deftere imza atmama, sınıfta yapılan aktivitelerden mahrum bırakma, tahtaya kaldırıp sorular sorma, ödül vermeme, ailesini okula çağırma, teneffüse çıkartmama” gibi yaptırımlar uygulandığı ifadelerin değerlendirilmesinden anlaşılmıştır.

Bu sonuçlar öğretmenler, ödülü bir kontrol mekanizması olarak kullandığına işaret etmektedir. Öğrencilerin ödev yapma davranışı, öğretmenin ortama sunduğu ödül davranışı ile açıklanabilir. Bu durum içten gelen öğrenme isteği ve meraktan ziyade dış çevreden gelen bir motivasyon etkisi altında şekillendiği anlaşılmaktadır. Dış motivasyon, kişinin kendiliğinden yapmayı istemediği ancak kişinin dışındaki güçlerle ikna edilmesi yani çeşitli ödüller veya ceza araçlarının tamamı dış motivasyon olarak tanımlanır (Aygün, <http://www.altis.gen.tr/makale.aspx?Makale>).

İç motivasyon ise öğrenme ve merak isteği sonucu ortaya çıkmaktadır. Diğer bir ifadeyle, bireyin kendi ihtiyacını gidermeye yönelik bir amaca güdülenme sonucunda ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğretmenlerin ev ödevini yapan öğrencileri ödüllendirme davranışları, öğrencilerin iç motivasyonu engelleyen bir ceza aracı görevi yaptığı söylenebilir. Koşula bağlı olarak verilen ödül bir anlamda içinde cezayı da barındırmaktadır. Ev ödevi yapma davranışı ödül ile desteklendiğinde öğrenci çalışmaya yönlendirilebilir (Bolat, 2016, 29-40). Ancak sürekli dış ödüllerle öğrencileri motive etmede sürdürülebilir yöntem olmadığı söylenebilir. Öte yandan ödevini yapan öğrenci ödül almadığı zaman değersizlik duygusu ile karşı karşıya kalabilir. Bu durum, okul ve öğretmene karşı olumsuz yönde bir tutum geliştirebilir.

Çizelge 8’de ödevini yapmayan öğrencilere uygulanan cezalar değerlendirildiğinde öğrenci sadece bir ceza ile değil, üç farklı ceza ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Birincisi, öğretmen tarafından sınıfın bir üyesi olarak kabul edilmediği, ikincisi sınıf içinde farklı aktivitelere katılımına izin verilmediği, üçüncüsü ise ailesi okula çağrılarak arkadaşları arasında ötekileştirildiği sonucuna ulaşılabilir. Bu durum öğrencide, özgüven kaybına, güven yitimine ve kendisinden yapması düşünülen beklentileri karşılamadığından dolayı ruhsal bir çöküntü ve dışlanma hissi yaşayabileceği söylenebilir.

Çizelge 8’e göre ev ödevi yapan öğrencilere verilen ödüller ile ilgili öğretmenlerin verdikleri bazı yanıtlar şöyledir.

Ö-1: “Öğrencilerin ev ödevlerini değerlendirirken kitaplarını, defterlerini kontrol ediyorum. Aynı zamanda sözlü sorulara sorarak ta kontrol ediyorum. Ödevini yapan öğrencilerin defterlerine imza atıyorum, yıldız, gülen yüz yapıyorum. Örneğin ben üçüncü sınıfları okutuyorum. İstiklal Marşının 10 kıtasını ezberleyen öğrencilerime kitap ve madalya veriyorum. Ödevini yapan öğrencimi sınıf ortamında alkışlatıyorum. Aferin deyip öğrencileri motive ediyorum. Ödev defterini diğer öğrencilere gösterip örnek almalarını söylüyorum. Örnek gösterdiğim ve alkışlattığım öğrenciler özgüvenleri artıyor. Ödevlerini yapmayan öğrencilerin defterlerini imzalamıyorum, gülen yüzleri defterlerine yapıştırmıyorum. Bazı öğrenciler üzülüyor. Bazıları herhangi bir tepki göstermiyor. Ödevlerini yapmayan öğrencilerin velileri ile görüşmeler yapıp eksikliklerini tamamlattırmaya çalışıyorum.”

Ö-2: “Ödevini yapan öğrencilere çeşitli ödüller veriyorum. Bu ödüller kitap, kalem vb. maddi ödüllerdir. Ayrıca ödevini yapan öğrencilerin defterlerine veya çalışma kitaplarına, imza, yıldız, çıkartmalar yapıştıyorum. Ödevini yapan öğrencileri tahtaya kaldırıp alkışlatıyorum. Bu öğrencilerin çok hoşuna gidiyor. Ödevini yapmayan öğrencilere model almasını istiyorum. Ben dördüncü sınıfı okutuyorum. Ödevini düzenli ve güzel yapanı haftanın yıldızını seçiyorum. Sınıftaki bazı önemli görevleri ödevini güzel yapan öğrencilerime veriyorum. Ödevlerini yapmayan öğrencilerin aileleri ile konuşuyorum neden ödevini yapmadığını soruyorum. Herhangi bir mazereti yoksa uyarıyorum. Ödevi benim için değil ailen için yapmalısın diyorum. Ödev yapmayan öğrencilerin defterlerine imza, çıkartma, aferin yazmıyorum. Sınıftaki bazı aktivitelerden mahrum bırakıyorum. Ödevlerini yapmayan öğrencilerin ödevlerini yapmasını istiyorum. Öğrenme gücü çeken öğrencilerin ödev yapıp yapmadığına bakmıyorum. Zaten verilen ödevi yapmazlar.”

Ö-3: “...Ödevini yapan öğrencilerin defterlerine imza, çıkartmalar, ödevini çok iyi yapanlara üç yıldız, orta düzeyde yapanlara iki yıldız az yapana bir yıldız veya çıkartma yapıştıyorum. Ödevini yapmayan öğrenciler herhangi bir şey vermiyorum. Yoksa yapanlara ve yapmayanlara aynı ödül verdiğim zaman bir anlam ifade etmiyor. Yapmayanlar biraz üzülünler ve anne babası da biraz düşünsün öğretmenin neden çıkartma ve ödül vermediğini. Ödev yapmayan öğrencileri tahtaya kaldırıp sorular sorup ödevlerini yapmalarını istiyorum Bu öğrencileri teşhir etmek değil sorumluluklarını hatırlatmak içindir.”

Ö-6: “...Ödev yapan öğrencileri sınıf ortamında onure ediyorum, aferin, çok güzel, hep böyle düzenli çalış deyip diğer öğrencilerin model almasını istiyorum. Defterlerine hoşlandıkları çıkartmalar yapıştıyorum. Annesi ve babası bu çıkartmaları defterinde gördüğünde çok seviniyorlar. Bu anne babalar daha çok okula gelip benim ile konuşuyorlar. Ödevini yapmayan öğrencilere, sizde çalışırsanız size de arkadaşlarınıza yaptığımı yaparım. Yani çıkartma yapıştırma, alkışlatırma, aferin gibi. Aslında ödevini yapmayan çocuklar pek te başarılı çocuklar değil annesi babası da bunu biliyor çocuklarına yardımcı olmuyorlar.”

Ö-8: “...Ödevlerini yapan öğrencilerin defterlerine, çıkartma yapıştırma, aferin yazma, yıldız çiziyorum. Sınıfın tamamı ödevini yapmış ise herhangi bir ödül vermiyorum. Sınıf düzeyi üstünde ödev verdiğimde, ödevini yapan öğrencilerime çikolata, kek veriyorum. Ödevini yapmayan öğrenciler herhangi bir ödül vermiyorum. Yani imza atmıyorum, çıkartma yapıştırmıyorum. Ödevini yapmayan öğrencileri bazen bir bazen de iki ders saatinde

teneffüse çıkartmıyorum. Diğer gün bu öğrenciler ödevlerini yaparak okula geliyor. Çok etkili bir yöntem. Ödevini yapan öğrencilerin ailelerini eğitim düzeyi yüksek, ödevini yapmayan öğrencilerimin ailelerin eğitim düzeyi düşük olduğunu görüyorum. Bu nedenle eğitim düzeyi çok önemlidir.”

Görüşmelerde alınan yanıtlar incelendiğinde öğretmenler, öğrencilerin hoşuna giden çıkartmalar yapıştırma, sınıf panosuna resmini yapıştırma, sınıf ortamında tahtaya kaldırıp alkışlatırma, kalem, silgi, kitap, defter vb. gibi ödüller verme davranışları kontrol odaklı davranışlar niteliğindedir. Şartta dayalı bu davranışlar bireyin öğrenme ihtiyacını önlemediği ve sorumluluk bilincini geliştirici bir tutum olmadığı ileri sürülebilir. Ödül hem iç motivasyonu yok ettiği hem de dış odaklı yaptığı için, kişinin yaşamda başarılı ve mutlu olma olasılığını azaltır. Ayrıca ödül bireyler üzerinde dış kontrol aracı olarak hizmet ettiğinden bireyin özenetim becerisini zayıflatmaktadır (Bolat, 2016, 56,57).

Sonuç olarak ödül, öğrencilerin öğrenme ihtiyacını gidermede ve sorumluluk bilincini geliştirmede belirleyici bir araç işlevi yapmadığı söylenebilir. Diğer yandan ödevini yapmayan öğrencilere yönelik olarak “deftere imza atmama, aktivitelerden mahrum bırakma, tahtaya kaldırıp sorular sorma, ailesini okula çağırma, teneffüse çıkartmama” gibi yaptırımlar öğrenciyi ötekileştiren ve değersizleştiren bir mesaj niteliğindedir.

Öğrenci velilerinin ödev yapan öğrencilere ne tür ödül verdikleri ile görüşleri Çizelge 9’da verilmiştir.

Çizelge 9.

Ödev Yapan Öğrencilere Velilerin Verdiği Ödül

Ödül Türleri

Parka götürme

Dışarıda oyun oynamasına izin verme

Bilgisayarda oyun oynama

Televizyon izlemeye izin verme

Yiyecek, içecek oyuncak alma

Giysi ve küpe alma

Çizelge 9’a göre öğrenci velileri ödev yapma karşılığında çocuklarını “parka götürme, dışarıda oyun oynamasına izin verme, bilgisayarda oyun oynama, televizyon izleme, sevdiği yiyecek içecek alma” gibi ödül verdiklerini ifade etmişlerdir. Çizelge 9’a göre görüşler değerlendirildiğinde, ödevin ilgi çekici bir çalışma olmadığı mesajı öğrencilere verildiği görülmektedir. Çocuklar için oyun oynama, televizyon izleme, parka gitme, bilgisayarda oyun oynama ilgi çekici olup sevecek bu tür aktivitelere katılır. Ancak ödev yapma karşılığında bu tür ödüller verilmesi ödevin kötü bir aktivite olduğu, eğlenceli ve haz alınabilen bir çalışma içermediği duygusu hâkim olmaya başlar. Başka bir ifadeyle öğrencilerde sorumluluk bilinci geliştirmesinde ödülün işlev görmediği söylenebilir. Öğrencilerden bir koşula dayalı olarak ödev yapmaları beklenildiğinde öğrencilerin ödev yapmaktan haz alamadıkları söylenebilir.

Çizelge 9’a göre ev ödevi yapan öğrencilere verilen ödüller ile ilgili öğrenci velilerinin verdikleri bazı yanıtlar şöyledir.

V-1: “Ödevini yaparsa bilgisayarda 45 dakika oynamasına izin veriyoruz. Bu yöntem çok etkili oluyor, ödevlerini hızlı bir şekilde yapıyor.”

V-3: “Parka götürüyoruz. Öğretmeni de defterine aferin, kutlarım, başarılar gibi yazı yazıyor. Anne ve baba olarak bu duruma çok seviniyoruz.”

V-5: “Çocuğum ödev yaptığı zaman çok seviniyorum. Kimseye muhtaç olmadığım için. Ödevini yaptığı zaman dışarıya çıkıp oyun oynamasına izin veriyorum. Televizyon izliyor ve bilgisayarda oyun oynuyor.”

V-6: “Ödevini yaptığımda istediği bir şeyi alabilirim, Bilgisayarda oyun oynama, dışarıda arkadaşları ile oyun oynamasına izin veriyorum.”

V-9: “Çocuğum ödev yaptığımda çocuğuma genellikle yiyecek, içecek, oyun araçları alıyoruz. Yapamadığı zaman ceza vermiyoruz. Üzerine gidince daha büyük sorun yaşıyorum.”

Öğrenci velilerinin ifadelerinde görüldüğü gibi ödev yapma karşılığında ödül verildiği anlaşılmaktadır. Velilerin bu tutumu her ne kadar ödül gibi görünse de aslında ceza verme davranışını içinde barındırmaktadır. Başka bir ifadeyle veliler, çocuklara ödev yapma koşuluyla “parka gitme, dışarıda oyun oynama, bilgisayarda oyun oynama, televizyon izleme, sevdiği yiyecek içecek alma, oyuncak alma” gibi ödül vermeleri çocuklarda endişe, korku ve kaygı yaratıcı nitelikte olan davranışlardır. Dış ödüllerle çocukları motive etme davranışı çıkmaz bir sokakta ilerleme davranışına benzetilebilir. Ödev yapma karşılığında ödül verilmesi çocuklarda sorumluluk duygusunu kazandırmayacağı söylenebilir.

4.TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırmada, okul müdürleri, öğretmenler ve öğrenci velilerinin ev ödevleri hakkındaki düşüncelerinin değerlendirilmesi amacıyla görüşleri alınmıştır. Ölçülen değişkenler çoğunlukla ödev verilme amacı, hangi ders/derslerde ne tür ödev verildiği, ödev yapma süresi ve ödev yapan öğrencilere ne tür ödüller verildiği ile ilgili görüşleri kapsamaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre, ilkokullarda görev yapan yöneticilerin büyük çoğunluğu erkek yöneticiler oluşturmaktadır. Öğretmenler, ev ödevi verilmesi konusunda yöneticilerden etkilendiklerini göstermektedir. Görüşlerine başvuru alan ilkokul yöneticileri ile öğretmenlerin çoğu öğrenmelerin pekiştirilmesi, akademik başarının artırılması, okul başarısının artırılması için ev ödevlerinin gerekli olduğunu düşünmektedirler. Buna karşın öğrenci velilerinin çoğu ise ödevlerin öğrencileri geliştirmede, akademik başarıyı artırmadığını düşünmektedir. Öğrenci velilerinin eğitim düzeyi yükseldikçe, ev ödevlerinin gereksiz bir çalışma olduğu belirtmekte ve öğrencileri akademik yönden geliştirmede düşünmektedirler. Ön lisans, lise ve ilköğretim düzeyinden mezun öğrenci velileri ise ödevin gerekli bir çalışma alanı olarak görmektedirler. Cooper'in (2006) çalışmasında, ev ödevi ve başarı arasındaki korelasyon orta öğretim öğrencileri için önemli olduğu, ancak ilkokul öğrencileri için hiç bir ilişkinin bulunmadığı belirtilmektedir. Yöneticiler ve öğretmenlerin ev ödevi görüşleri ile öğrenci velileri görüşleri karşılaştırıldığında yönetici ve öğretmenler daha çok ödev verme düşüncesinde olduğu sezilmektedir. Babadoğan (1990) çalışmasında, öğretmen ve velilerin çoğu ödev verilmesi yönünde görüş bildirdiği bulgusu ile araştırmanın bu bulgusu örtüşmemektedir. Diğer yandan bazı öğretmenlerin zorunluluktan dolayı ödev verme davranışları, ortama uyum sağlamaya yönelik bir tutumu göstermektedir. Bu durum öğretmenlerin Leon Festinger'in tarafından geliştirilen Bilişsel Çelişki Kuramına uygun bir davranış sergilediğini göstermektedir.

Okul yöneticileri, öğretmenler ve velilerin görüşlerine göre, ilkokullarda en çok Türkçe ve matematik dersinde test türü ödevlerin ağırlıklı olarak verildiği konusunda ortak görüş bildirmişlerdir. Bu iki derste öğrencilere ağırlıklı olarak ödev verilmesi ile öğrencinin akademik başarısının bu iki derse bağlı olduğunu düşünmektedirler. Test türü ödevlerin ağırlıklı verilmesi, Türkiye'de yapılan sınavların test türü olması ile ilişkilendirilmektedir. Örneğin, Temel Öğretimden Ortaöğretime Geçiş(TEOG), Bursluluk, LGS/ LYS gibi merkezi sınavlar test türü olduğu göz önüne alındığında yönetici ve öğretmenler bu merkezi sınavlar doğrultusunda öğrencileri yönlendirdikleri sezilmektedir. Her ne kadar yönetici ve öğretmenler, ödevler öğrencilerin akademik başarısını arttırdığını düşünmekte iseler de, 2009, 2012, 2015 PİSA'daki matematik okuryazarlığı ve okuma becerileri sonuçları ile son iki yıla ait TEOG'daki matematik ve Türkçe dersi puanları bu düşünceleri destekler nitelikte olmadığını ortaya koymaktadır (MEB, PİSA 2015 Raporu, TEOG Raporu).

Yönetici ve öğretmenler ödevi, okullara yerleşmiş bir kültür ögesi gibi algıladıklarını ortaya koymaktadır. Bu durum temel eğitim amacına uygun olmayan örtük bir içeriğin sürdürüldüğüne işaret etmektedir. Diğer yandan ilkokullarda en çok Türkçe ve matematik derslerine ağırlık verilmesi beraberinde diğer derslerin yani hayat bilgisi, sosyal bilgiler, müzik, yabancı dil, görsel sanatlar, oyun ve fiziksel etkinlikler derslerinin önemli olmadığı izlenimini vermektedir. Yönetici ve öğretmenlerin bu tutumu, 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun İlköğretim Amaçları bölümünde belirtilen iyi bir vatandaş yetiştirme, gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıklar kazandırma, çocuğun ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirme amacına hizmet etmediğini ortaya koymaktadır.

Öğretmenler ve veliler ödev yapan öğrencilere ödül vermektedirler. Öğretmenler, ödev yapan öğrencilerin defterine "imza atma, aferin yazama, öğrencilerin hoşuna giden çıkartmalar yapıştırma, sınıf panosuna resmini yapıştırma, sınıf ortamında tahtaya kaldırıp alkışlattırma, haftanın yıldızını seçme, anma ve kutlama törenlerinde şiir okutma gibi sosyal ödüller ile kalem, silgi, kitap, defter gibi maddi ödüller verirken, veliler ise bilgisayarda ve dışarıda oyun oynamasına izin verme, sevdiği yiyecek ve içeceği alma vb. ödüller vermektedirler. Bu durum hem öğretmenler, hem de veliler ödül aracını işe koşarak öğrencileri kontrol altına alma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle ödüllü bir kontrol mekanizması olarak işe koymaktadırlar. Ödev yapma davranışı sıklığını arttırmaya yönelik olarak ödül verme davranışı sürekli olarak sürdürülebilir etkili bir yöntem olmadığı söylenebilir. Çünkü ödül cezayı da içinde barındırmaktadır (Bolat, 2016, 57). Bu nedenle dış motivasyonla öğrencileri sürekli ödev yapmaya yönlendirmek iyi bir uyarıcı olmayacağı söylenebilir. Dış uyarıcılardan ziyade önemli olan öğrencilerde iç motivasyonu harekete geçirip sorumluluk bilincini geliştirme amaçlanmalıdır. Kendi öğrenme ihtiyacını giderme, ilgi ve merak uyandırma daha nitelikli bir uyarıcı olduğu söylenebilir. Öğretmenler, ev ödevini yapan öğrencileri ödüllendirme davranışları, öğrencilerin iç motivasyonu engeller nitelikte bir ceza mekanizmasına hizmet etmektedir.

Ödev yapmayan öğrencilere ise öğretmenler, "deftere imza atmama, sınıfta yapılan aktivitelerden mahrum bırakma, tahtaya kaldırıp sorular sorma, ödül vermeme, ailesini okula çağırma, teneffüse çıkartmama" gibi yaptırımlar hem aileyi hem de öğrenciyi cezalandırmaktadırlar. Öğretmenlerin bu tutumu öğrenci ve ailesini ötekileştirme ve öğrenciyi sınıfın bir üyesi görmeme mesajını vermektedir. Aynı zamanda öğretmenlerin bu

tutumları, öğrencide, özgüven kaybına, güven yitimine ve kendisinden yapması düşünülen beklentileri karşılamamasından dolayı ruhsal bir çöküntü ve dışlanma hissi karşı karşıya kalmaktadır.

Öğretmen ve öğrenci velilerinin büyük kısmı ödev için harcanan sürenin yaklaşık bir ile iki saat arası sürdüğünü belirtmektedirler. İlkokul döneminde çocuklar oyun çağında olduğu göz önüne alındığında oldukça uzun bir süre ödev yapmaya zaman ayırmaktadırlar. Bu durum öğrencilerde gelişimi güzel ödev yapılmasına, okuldan soğumasına ve okul fobisinin oluşmasına yol açmaktadır.

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre, öğretmenlerin ev ödevi verme amaçları değerlendirildiğinde genelde, öğrencilerin akademik performansını artırmaya odaklandıkları anlaşılmaktadır. İlkokula devam eden öğrencilerin 6-10 yaş grubunda olduğu göz önüne alındığında akademik başarıdan ziyade, öğrenme-öğretme ortamının ilgi çekici olması, öğrenmeye istekli ve mutlu bir şekilde okula devam etmeye yönelik bir amacı dikkate alınmadığını göstermektedir. İlkokul döneminde bulunan öğrencilerinin gelişim özellikleri dikkate alındığında öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarını önceleyen ve yaratıcılıklarını ortaya koyan farklı aktivitelere yer verilmesi okulu çekici kılınmasında önemli rol oynamaktadır. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarını temel alınmadan verilen ders dışı etkinlikler öğrencileri akademik ve sosyal yönden istenilen düzeye ulaşılmasında sınırlı bir etkisi olduğu söylenebilir. İki okul yöneticisinin öğrencilerin boş işlerle uğraşmaması ve dışarıda oyun oynamamaları için ödev verildiği yönünde görüş bildirmesi oldukça düşündürücü nitelikte bir sonuçtur. Bu sonuç öğrencilere verilen bir cezayı içerdiği söylenebilir. Öğrencilerin yaş gurubu dikkate alındığında öğrencileri sadece oyalamaya yönelik bir çalışmaya işaret etmektedir. Öğrencilerin oyun çağında olduğu göz önüne alındığında akranları ile paylaşma, işbirliği yapma ve sosyalleşmesini engeller niteliktedir. Bu durum öğrencilerde okul fobisi oluşmasına yol açabileceği ileri sürülebilir.

Yapılan araştırmada, yönetmelikte ilkokul öğrencilerine ödev verilmesi yönünde yasal bir düzenleme bulunmamasına rağmen, öğretmenler ödevi okulun bir kültürel öğesi imiş gibi algıladıkları anlaşılmaktadır. Verilen ödevler öğrencileri araştırmaya, gözlem yapmaya dönük olmadığı anlaşılmaktadır. Ayrıca mevcut haliyle öğrencilere verilen ev ödevleri öğrencilerin akademik başarıya olan katkısını tartışmalı hale getirmektedir.

ÖNERİLER

Araştırmada ortaya çıkan sonuçlara göre, öğrencilerin akademik ve sosyal başarılarını artırdığı yönünde tartışmalı olan ev ödevleri ile ilgili yeni araştırmaların yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ev ödevi yapma karşılığında öğretmen ve veliler tarafından öğrencilere verilen maddi ödüllerin bir kontrol aracı mı yoksa bir ceza aracı mı olarak işe koşulup koşulmadığı ile ilgili yeterli bir veri seti olmadığından bu konu ile ilgili yeni araştırmalar yapılmasına gereksinim duyulmaktadır. Ödevin, öğrenciler için bir güdüleme veya sorumluluk aracı olarak kullanıldığı yönünde tartışmalar yaşandığı görülmektedir. Bu nedenle öğrencilerin ödevlere bakış açısını yansıtan araştırmaların yapılması alana katkı sağlayacağı söylenebilir. Öğretmenlerin en çok Türkçe ve matematik derslerinde ödev vermesi ve merkezi sınavlarda öğrencilerin bu derslerdeki akademik başarıya olan katkısının araştırmalarla ortaya çıkarılması önemli görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, B. (2018), Bilişsel çelişki kuramı ve güncel siyaset 14.06.2018 tarihinde <http://www.baltasgrubu.com/Makaleler/bilissel-celiski-ve-guncel-siyaset.html> adresinden alınmıştır.
- Aygün, B. (2017) Motivasyonun gücü 18.04.2017 tarihinde <http://www.altis.gen.tr/makale.aspx?Makale=motivasyonun-gucu&MakaleId=25> adresinden alınmıştır.
- Başar, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin pedagojik alan bilgilerinin incelenmesi *The Journal Of Academic Social Science Studies*. 6 (6), 181-198,
- Balkaş, E. (2018). Ödev arttıkça başarı azalıyor. 20.02.2018 tarihinde <http://www.kamudanhaber.net/guncel/odev-arttikca-basari-azaliyor-h387041.html> adresinden alınmıştır.
- Babadoğan, C. (1990). Ev ödevlerinin eğitim programları içindeki yeri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23 (2), 745-766.
- Bilen, M. (1999). *Plandan uygulamaya öğretim*. Ankara, Anı Yayıncılık.
- Bolat, Ö. (2016). *Beni ödülle cezalandırma*. İstanbul. Doğan Kitap. 38. Baskı.
- Cooper, H. Robinson, J. C.,&Patall, E. A. (2006).Does homework improve academic achievement? A synthesis of research, 1987-2003. *Review of Educational Research*, 76, 1-62.
- Dewar, G. (2011-2013). Homework for young children: Is it justified? 21.09.2018 tarihinde <http://www.parentingscience.com/homework-for-young-children.html> adresinden alınmıştır.
- Demirel, M. (1989) *İlkokul beşinci sınıf dil öğretiminde ev ödevi olarak verilen alıştırmaların öğrenci erişimine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Erdoğan, E .B . Ödev arttıkça başarı azalıyor. 22.12.2018 tarihinde <http://www.kamudanhaber.net/guncel/odev-arttikca-basari-azaliyor-h387041.html> adresinden alınmıştır.
- Ektem, I. S ve Yıldız,S.B. (2017). “İngilizce ev ödevlerine yönelik öğretmen görüşleri” *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (26/3) 78-91.
- Eğitim-Sen (2006). Çalışma yaşamında ve eğitimde cinsiyet eşitliğinin sağlanmasına yönelik görüş raporu 05.04.2016 tarihinde www.egitimsen.org.tr/down/101106_kadinsekrapor adresinden alınmıştır.
- Güven, S.(1996). *Toplumbiliminde araştırma yöntemi*. Bursa: Ezgi Kitapevi.
- Kapıkıran, Ş.Kıran, H. (1999). Ev ödevinin öğrencinin akademik başarıya etkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (54-60).
- Kocacık, F ve Gökçaya, B.V. (2005). Türkiye’de çalışan kadınlar ve sorunları *Çukurova Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, 6 (1) 195-219.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2014), (MEB) Okulöncesi ve ilköğretim kurumları yönetmeliği.
- (2007). 2590 Sayılı Tebliğler Dergisi.
- (2015). PİSA 2015 raporu.
- Sayılan, F. (2004). *Sorgulamak ve değiştirmek için 1. kadın kurultayı*. Ankara: Eğitim-Sen.
- Oğuzkan, F(1985), *Orta dereceli okullarda öğretim*. Ankara: Emel Matbaacılık.
- Okan, K (1989). *Ev ödevleri hazırlama teknikleri*. Ankara. Gül Yayınevi.
- Olkun, S. Toluk, Z. (2003) *İlköğretimde etkinlik temelli matematik öğretimi*. Ankara. Anı Yayıncılık.
- Punch, K.F. (2005). Introductiontosocialresearch. (Bayrak, D. Arslan.H.B. Akyüz, Z, Çev.) Ankara. Siyasa Kitabevi. *Sosyal Araştırmalara Giriş*. (2011).
- Piaget'nin Bilişsel Gelişim Teorisi. 16.04.2017 tarihinde <http://www.turkpdr.com/makale/psikoloji-ve-psikolojik-danismanlik-kuramlari/piagetnin-bilissel-gelisim-teorisi-446> adresinden alınmıştır.
- Variş, F. (1988). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 157.
- Yıldırım, A ve Şimşek, H (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri (5.Baskı)*. Ankara. Seçkin Yayıncılık.

EXTENDED ABSTRACT

1. Introduction

This study aims to comparatively describe the opinions of the school principals, the classroom teachers and the parents related to the homework assignments given to primary school students attending schools affiliated to the Ministry of National Education while determining in which course/s the students are given more homework, the awards given to students, who do their homework, by their teachers and parents, and the amount of time the students spend on doing homework and evaluating the opinions of the school principals, the classroom teachers and the parents related to whether homework develops the students academically and socially. Meanwhile, the need for new studies involving the quality of homework assignments given to students were revealed through continuously evolving educational apprehensions.

2. Method

The study was conducted using qualitative research methods. The data for this study was collected in the 2016-2017 educational year, from 10 school principals, 10 teachers and 10 parents in public primary schools in the Uşak province, using semi structured interview forms. Interviews were conducted with the teachers, who have at least 5 years experience in public primary schools and the school principals, who have at least 5 years experience in school administration. The parents, interviewed, were selected from the predetermined schools on voluntary basis, taking varying educational backgrounds into consideration. The schools were determined based on 3 criteria: 3 from relatively high pay-grade communities, 3 from middle pay-grade communities and 4 from lower pay-grade communities. Special care was taken in selecting schools from different socio-economic communities and teachers and school principals with varying years of experience and gender. During the study, qualitative data was collected from the school principals and the classroom teachers regarding their objectives in giving students homework and courses in which the most homework was given, whether the homework developed students' academic achievements, time spent on homework by the students and the awards given to students for doing homework. From the parents, on the other hand, data was collected related to why homework was given and the awards given to students, who did homework. The data was analysed using descriptive analysis techniques. Descriptive analysis involves the interpretation of data using various themes derived from the data. Quotations collected from the interviews were used to emphasise the data.

3. Findings, Discussion and Results

According to the school principals, the students are given homework in order to increase their academic achievement, reinforce their learning and overcome their deficiencies in learning and the teachers are influenced by principals regarding the necessity for giving homework. According to the teachers, homework serves several purposes: first, in order to develop a perception in the community that the teacher giving homework is a successful teacher, second, in order to reinforce learning and overcome deficiencies and third, through necessity because the other teachers do. The fact that there seems to be a relationship between successful teachers and giving homework, points to a result questioning the professional proficiency of the teachers and their skills. The fact that both the teachers and the school principals expressed that they give homework in order to prevent students from engaging in futile interests or playing outside, is a result worth thinking about. This result shows that homework somehow implicitly encompasses punishment. The negative implications of teacher's giving homework that would only improve academic achievement by the following: the first message given is that the students only need to perform cognitively in relation to the given content, the second message is that individual differences of students are not important and the prerequisite of being a successful student lies in doing what is given/told, which could be interpreted as internalizing submissive culture. Meanwhile, the parents pointed out that homework was unnecessary and that it did not improve academic achievement, but that it alienated the students from school and caused stress. These results show that the teachers, the principals and the parents do not agree on the necessity or the aim of giving homework.

According to the teachers, the principals and the parents, homework given in primary schools generally include tests type assignments. The courses in which the most homework is given are Maths and Turkish. The emphasis put on Maths and Turkish in primary schools, leads to the impression that the other courses such as Life Sciences, Social Sciences, Music, Foreign Languages, Visual Arts, Games and Physical Activities are not important. This result shows that Maths and Turkish are the most important courses in primary school. The fact that most of the homework is given in Maths and Turkish also shows that these courses are considered the basic criteria of academic achievement. The views of the teachers and the parents show that students spend approximately 90 to 120 minutes per day on homework. The data collected from the teachers, principals and parents show that homework assignments involving research, examination and observation are not given in

primary schools. The test-oriented homework given to students and be correlated with the central test exams conducted in Turkey. Perhaps the teachers give test-oriented homework assignments because the central exams such as the Transition from Primary to Secondary Education Exam (TEOG), the Scholarship Exam and the Transition to Higher Education Exams (LGS/LYS) are all test-oriented exams. According to the data, while the teachers award the students with social awards such as “signing, writing ‘well done’ or putting nice stickers on their notebooks, putting up their pictures on class bulletin boards, bringing the student to the front of the class for the other students to applaud, appointing the student star of the week or having them read poems on special days and occasions”, the parents award them with allowing them access to the computer, permission to play outside or buying them food and drinks which they like.

The principals and the teachers express that they see homework as a cultural element embedded in schools. This reveals the continuum of an implicit contents which is not appropriate to primary education. It shows that both the teachers and the parents are inclined to twist the students’ arms with awards in order to control them. It is understood that the homework given does not aim to develop research or observation skills; moreover, the contribution of the homework given in the present form to academic achievement is also questionable.

ETİK BEYANNAME

Yapılan bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel ve etik kurallara tüm araştırmacılar tarafından uyulmuş, farklı eserlerden yararlanması durumunda atıfta bulunulmuş, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmamış, araştırmanın tamamı veya bir kısmı farklı bir akademik yayın platformunda yayımlanmak üzere gönderilmemiştir. Tüm bu durumlardan araştırmada ismi bulunan yazarların bilgisi olduğunu ve gerekli kurallara uyulduğunu beyan ederim 02/03/2020

Cemal Kalsen
Araştırmanın Sorumlu Yazarı